

Grammatisk kjønn og bøyingsklasse i norsk som andrespråk: En korpusstudie

Merete Anderssen¹ og Guro Busterud²

¹UiT Norges arktiske universitet

²Universitetet i Oslo

I denne artikkelen presenteres en empirisk studie av grammatisk kjønn og bøyingsklasse hos 47 andrespråksinnlærere av norsk i talespråkskorpuset *NorInt Tale*. Målet er å undersøke i hvilken grad innlærerne har grammatisk kjønn som del av sin andrespråkskompetanse. Resultatene viser at selv om talerne har en høy grad av målspråkslikhet totalt, skjuler dette en betydelig lavere målspråkslikhet med intetkjønn. Dette er spesielt tydelig med ubestemte artikler og prenominal possessiver. I disse strukturene overgeneraliseres felleskjønn i høy grad. I samsvar med tidligere studier av førstespråkstilegnelse (f.eks. Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019, 2020) og arvespråkstalere (Lohndal & Westergaard 2016) finner vi at bøyingsklasse, representert ved bestemthets-suffikser og postnominale possessiver, er lettere å lære enn genus også i norsk som andrespråk. Komplekse strukturer, som modifiserte bestemte substantivfraser og demonstrativer, er mindre målspråkslike, sannynligvis fordi de krever integrering av ulike typer informasjon samtidig. Også dette resulterer i en asymmetri mellom felleskjønn og intetkjønn.

Nøkkelord: norsk, andrespråkstilegnelse, grammatisk kjønn, bøyingsklasse.

1. Introduksjon*

De senere årene har en rekke studier bidratt til økt kunnskap om førstespråks- tilegnelse av genus og bøyingsklasser i norsk, og av hvordan grammatisk kjønn er i endring i norsk i dag (f.eks. Lødrup 2011, Rodina & Westergaard 2015, Busterud, Lohndal, Rodina & Westergaard 2019, Rodina & Westergaard 2021). Til tross for dette finnes det så langt veldig få undersøkelser av hvordan genus og bøyingsklasser læres i norsk som andrespråk (L2). I denne studien undersøker vi dette hos 47 andrespråksinnlærere med et ferdighetsnivå som tilsvarer omtrent B2 på CEFR-skalaen,¹ i talespråkskorpuset *NorInt Tale*. Ettersom dette er en av få studier av genus i norsk som andrespråk, tar vi sikte på en bred og empirisk orientert tilnærming og inkluderer alle elementer i substantivfrasen som uttrykker genus eller bøyingsklasse. Vi vil derfor undersøke bestemte og ubestemte artikler, bestemthetsuffixer, possessiver og sterke attributive adjektiver. I studien spør vi hvorvidt andrespråksinnlærerne har tilegnet seg et målspråkligt system for genus. Tidligere forskning viser at bøyingsklasse både tilegnes tidlig i norsk som førstespråk (L1) (Rodina & Westergaard 2013) og er robust i amerikanorsk (Lohndal & Westergaard 2016), mens genus er mer sårbart. Vi undersøker hvorvidt dette også er tilfelle i L2-tilegnelse. Vi ser nærmere på intetkjønn, som har vist seg å være på plass først i 7-årsalderen i L1 norsk (jf. Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019). Vi undersøker også hvilke former som brukes i ytringer som ikke er målspråkslike og hvorvidt felleskjønn, formen som tradisjonelt har vært referert til som hankjønn, brukes som standardverdi (*default*). Videre ser vi på andrespråksinnlærernes bruk av hunkjønn, ettersom denne grammatiske kategorien ser ut til å være på vei ut av det norske språket (Lødrup 2011, Rodina & Westergaard 2015, Busterud et al. 2019, 2020).

Resultatene viser at andrespråksinnlærerne er målspråkslike i totalt 80–90 % av frasene, men nærmere gransking av dataene avdekker en tydelig forskjell mellom felleskjønn og intetkjønn. Den høye andelen målspråkslike ytringer er et resultat av at felleskjønn, som er målspråkligt, er svært frekvent (i norsk generelt og også i *NorInt Tale*), og dette skjuler at innlæringen av intetkjønn er mye mer problematisk. Studien viser videre at utviklingen mot et togenussystem

* Vi ønsker å rette en stor takk til to anonyme konsulenter for nyttige kommentarer på et tidligere utkast av denne artikkelen, samt Terje Lohndal for gode tilbakemeldinger. Videre er vi takknemlige for å ha fått delta på MultiGender-prosjektet, ledet av Terje Lohndal og Marit Westergaard, ved Senter for grunnforskning (CAS) i 2019–2020. Denne forskningen er et resultat av dette oppholdet.

1. CEFR-skalaen (the Common European Framework of Reference) består av seks nivåer, A1, A2, B1, B2, C1 og C2, hvor A1 er lavest og C2 er høyest.

i norsk, bestående av felleskjønn og intekjønn, også reflekteres i dataene fra disse talerne. Mens hunkjønnsformen er tilnærmet fraværende i ubestemte substantiver, er bestemthetsuffixet og postnominale possessiver, som har blitt hevdet å uttrykke bøyingsklasse, noe mer robuste.

Artikkelen er organisert som følger: I delkapittel 2 gjør vi rede for genus-systemet og bøyingsklasser i norsk, tidligere forskning og forskningsspørsmål, mens delkapittel 3 presenterer studiens metode. Resultatene fra studien presenteres i 4, og i 5 diskuterer vi resultatene opp mot forskningsspørsmålene, før vi konkluderer i delkapittel 6.

2. Bakgrunn

Den grammatiske kategorien genus regnes for å være en iboende egenskap ved substantiv. Hockett (1958: 231) definerer det slik: «[g]enders are classes of nouns reflectet in the behaviour of associated words» (jf. Corbett 1991). Denne definisjonen av grammatisk kjønn innebærer at kun frittstående elementer som ubestemt og (prenominal) bestemt artikkel, possessiver og adjektiver er uttrykk for grammatisk kjønn. Substantivets suffikser som markerer bestemthet, numerus og/eller kasus, er dermed ikke uttrykk for grammatisk kjønn, men representerer bøyingsklasse (se Faarlund, Lie og Vannebo 1997: 150 for en annen tilnærming).

Ikke alle språk har grammatisk kjønn, og for de språkene som har denne kategorien, er det stor variasjon i hvordan kategorien kommer til uttrykk (e.g. Corbett 1991, 2006). Språk varierer med hensyn til antall grammatiske kjønn: Tysk har eksempelvis tre kjønn, mens fransk har to. I noen språk er genus-kategoriene semantisk motivert, mens det i andre språk er formelle morfologiske eller fonologiske egenskaper som avgjør substantivets genus (e.g. Corbett 1991, 2006). I atter andre språk, slik som norsk og nederlandsk, ligger det ingen tydelige regler til grunn for tilordning av genus (men se Urek, Lohndal og Westergaard (dette heftet) for noen tendenser innen fonologisk form). Genus manifesterer seg ulikt i ulike språk. For eksempel markeres genus bare i entall og ikke i flertall i fransk. Ettersom den grammatiske kategorien genus realiseres ulikt i ulike språk, er det ikke tilstrekkelig for en andrespråksinnlærer av norsk å avdekke at norsk *har* grammatisk kjønn. Innlæreren må videre avdekke a) hvor mange grammatiske kjønn norsk har, b) at tilordning av genus i norsk ikke legger noen tydelige semantiske eller formelle kriterier til grunn, c) hvilke kategorier grammatisk kjønn markeres på i norsk, og d) hvilken morfofonologisk form som må brukes.

2.1. Genussystemet i norsk

Norsk har tradisjonelt hatt et genusystem bestående av tre kjønn, hunkjønn, hankjønn og intetkjønn, men det er i dag stor variasjon mellom genusystemet i ulike dialekter. Om vi ser på skriftspråkene i norsk, har nynorsk et tregenusystem, mens bokmål tillater både to og tre genus. I togenussystemet har hun- og hankjønnskategorien kollapset til en kategori, felleskjønn, realisert ved hankjønnformer. Som vi vil se nedenfor, viser flere studier at stadig flere dialekter ser ut til å ha en utvikling i retning av et togenussystem, og våre resultater antyder at andrespråksinnlærerne i høy grad tilegner seg et slik system.

Som vi ser i tabell 1, kommer genus i norsk til uttrykk på den ubestemte artikkelen, som er forskjellig i alle tre genus i et tregenusystem (*en hund*, *ei bok*, *et tre*; og *en hund/bok*, *et tre* i et togenussystem). Det foranstilte determinativet i demonstrativer og modifiserte bestemte strukturer uttrykker også grammatisk kjønn (*den hunden/boka*, *det huset*), men i disse strukturene er det sammenfall mellom hankjønn og hunkjønn. Det samme gjelder sterke attributive adjektiver, med unntak av noen få eksempler.² I det tradisjonelle tregenusystemet korresponderer bestemthetssuffiksene med de ubestemte artiklene i et en-til-en forhold, mens det i togenussystemet er variasjon i bøyingsklassesystemet innad i felleskjønnskategorien. Sistnevnte gir støtte til Hocketts (1958) definisjon av bestemthetssuffiksene som uttrykk for bøyingsklasse (jf. Enger 2004, Lødrup 2011, Rodina & Westergaard 2015, Busterud et al. 2019). Possessiver er også frittstående morfemer og uttrykker dermed genus, gitt Hocketts (1958) definisjon. Det har imidlertid vært hevdet at postnominale possessiver uttrykker bøyingsklasse (jf. Lødrup 2011, men også Johannessen 1989, Hagen 2000, Trosterud 2003, Svenonius 2017, Rodina & Westergaard 2021), mens prenominal possessiver antas å uttrykke genus. Grunnen til dette er at talere med et togenussystem typisk varierer mellom *boka mi* og *boken min*, men bruker konsekvent *en bok* og *min bok* (ikke *ei bok* eller *mi bok*). Svenonius (2017) foreslår at alternasjonen mellom *mi* og *min* i *bok-a mi* og *bok-en min* er allofonisk og utløst av fonologisk kontekst, slik at bestemthetssuffikset *-a* (som ender på en vokal) gir formen *mi*, mens bestemthetssuffikset *-en* (som ender på konsonant) gir formen *min*.

2. Eksempelvis har hankjønn og hunkjønn ulike former for adjektivet *liten* (*en liten hund*; *ei liten bok*).

	Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn
Ubestemt	en hund	ei bok	et hus
Bestemt	hunden	boka	huset
Demonstrativ/modifisert bestemthet	den (fine) hunden	den (fine) boka	det (fine) huset
Modifisert ubestemt/attributivt adjektiv	en fin hund	ei fin bok	et fin hus
Prenominal possessiv	min hund	mi bok	mitt hus
Postnominal possessiv	hunden min	boka mi	huset mitt

Tabell 1: Tradisjonelt tregenussystem i norsk

Genustilordning i norsk antas å være arbitrært, ettersom det ikke tydelig kan knyttes til noen morfofonologiske eller semantiske trekk. Trosterud (2001) foreslår imidlertid 43 regler for genustilordning i norsk, hvorav majoriteten har unntak. Rodina & Westergaard (2013: 49) påpeker at Trosteruds (2001) system er problematisk med hensyn til lærbarhet, da flere av reglene kun dekker små grupper av substantiver hvorav enkelte substantiver i tillegg er svært lavfrekvente. I et system som norsk, der genus ikke er underlagt formelle kriterier, er det vanskelig å avgjøre substantivets genus ut fra morfofonologisk form (men se Urek, Lohndal & Westergaard, dette heftet, for noen statistiske tendenser). Dette betyr at et substantivs genus kommer til uttrykk på andre, kongruerende elementer i DP-en (som ubestemte artikler eller prenominal possessiver).

Som nevnt er det variasjon i genussystemet i norsk, både skriftlig og muntlig. Bergens-dialekten har siden Hansa-tiden hatt et togenussystem, mens senere forskning har dokumentert (pågående) endring fra trekjønnsystem til tøkønnsystem også andre steder i landet. Lødrups (2011) undersøkelser av talespråkskorpuset NoTa viste at hunkjønnsartikkelen *ei* så å si er ikke-eksisterende i Oslo, spesielt blant yngre talere. Opsahl (2009) fant heller ikke bruk av *ei* i multietnolekter i Oslo. Conzett, Johansen & Sollid (2011) har funnet at hunkjønn er på vikende front i språkkontaktsområder i Norge. Gjennom bruk av en eksperimentell produksjonstest der L1-talere fra fem ulike aldersgrupper ble testet, dokumenterte Westergaard & Rodina (2016) og Rodina & Westergaard (2015) at *ei* erstattes av *en* blant yngre talere i Tromsø, mens de voksne talerne bruker *ei*. Busterud et al. (2019, 2020) brukte samme metode og samme aldersgrupper i Trondheim og fant at *ei* er nærmest fraværende blant de yngste talerne, og at også majoriteten av voksne språkbrukerne brukte *en* oftere enn *ei* ved hunkjønnsord. Resultatene fra studiene i Tromsø og Trondheim viser også at den pågående endringen i hunkjønn påvirker alle typer hunkjønnsord.

Studiene fra Oslo, Tromsø og Trondheim viser at selv om *ei* erstattes av *en*, beholdes stort sett bestemthetsuffikset: *en flaske* – *flaska*. Det er likevel verdt å merke seg at dataene fra Trondheim viser noe mer variasjon i bestemthetsuffikset: Barn i barnehage og 1. trinn brukte *-a*-endelse i henholdsvis 77 % og 89 % av de obligatoriske kontekstene, og *-en* i resten. Heller ikke de voksne språkbrukerne i Trondheim hadde full produksjon av *-a*-endelse (87 %).

Det er relevant å se på distribusjonen av de tre genusene for å få innsikt i hvordan L2-innlærernes innputt kan se ut. Rodina & Westergaard (2015) undersøkte distribusjonen av genus i Tromsø-dialekten i Anderssens (2006) korpus, og fant at 62,6 % av de ubestemte artiklene som brukes i korpuset er hankjønn, mens hunkjønn og intetkjønn utgjør henholdsvis 18,9 % og 18,5 %. Lohndal & Westergaard (2016) undersøkte distribusjonen av ubestemte artikler i det nordiske dialektkorpuset (Johannesen et al. 2019) og fant at eldre språkbrukere (over 50 år) hadde omtrent samme fordeling av ubestemte artikler som talerne i Anderssens (2006) korpus (hankjønn: 64,8 %, hunkjønn 18,2 %, intetkjønn 17 %). De yngre språkbrukerne i dialektkorpuset (hovedsakelig 15–30 år) brukte langt mer hankjønn (74,9 %) enn hunkjønn (5,4 %), mens bruken av intetkjønn var ganske lik (19,7 %). Legg merke til at Anderssen-korpuset ble samlet inn på slutten av 1990-tallet, og at de voksne talerne i dette korpuset er over 50 i dag. Derfor er det ikke overraskende at distribusjonen av genus hos disse språkbrukerne ligner mer på de eldre talerne i det nordiske dialektkorpuset.

Som disse tallene viser oss, er forekomsten av intetkjønn relativt lik på tvers av korpus og aldersgrupper, mens bruken av henholdsvis hun- og hankjønn varierer. Dette betyr at det er vanskelig å forutsi hvor mye hunkjønn L2-innlærerne i vår studie har blitt eksponert for. Dette vil sannsynligvis variere både avhengig av hvor i landet de bor og hvilken aldersgruppe de har mest kontakt med. Ettersom *NorInt Tale*-korpuset er samlet inn på en sommerskole ved Universitetet i Oslo, har trolig disse talerne har vært eksponert for dialekter i Oslo-regionen, noe som innebærer at de sannsynligvis har vært lite eksponert for hunkjønnformer. Gitt funnene til Rodina & Westergaard (2015), Westergaard & Rodina (2016) og Busterud et al. (2019, 2020) fra henholdsvis Tromsø og Trondheim, er det imidlertid grunn til å tro at L2-innlærere som bor i andre deler av landet, trolig også har vært eksponert for en god del variasjon i bruken av hunkjønnformer.

Vi har sett nærmere på flere lærebøker som er mye brukt i norskopplæring, og alle bøkene vi har undersøkt, presenterer norsk som et trekjønnsystem bestående av hankjønn, hunkjønn og intetkjønn, men det nevnes som regel at hun-

kjønnsord har to bøyingsmønstre. Vi har også vært i kontakt med en rekke personer som underviser i norsk som andrespråk som har fortalt at det er vanlig å presentere norsk som et trekjønnsystem også i undervisningen, men at det forklares at man kan bruke hankjønnsformer på alle hunkjønnsord, altså at man kan benytte et tokjønnsystem. Ser man dette sammen med at hunkjønnsformer er langt mindre frekvente enn hankjønnsformer, og også ofte forekommer med tradisjonelle hankjønnsformer, er det ikke overraskende om de fleste L2-innlærere i *NorInt Tale* vil framvise et togenussystem. Derfor velger vi å gå ut fra et togenussystem i norsk, bestående av felleskjønn og intetkjønn, men dersom utvetydige hunkjønnsformer skulle dukke opp i form av enten ubestemte artikler eller prenominalt possessiv, det vil si de formene som uttrykker egne hunkjønnsformer i et tregenussystem, vil disse bli inkludert i oversikten.

2.2. Grammatisk kjønn i tilegnelse av norsk som L1 og i norsk arvespråk

En konsekvens av at det er vanskelig å avdekke et tydelig system for tilordningen av genus i norsk, er at genus for hvert enkelt substantiv må læres individuelt. Studier av L1-tilegnelse av grammatisk kjønn har vist at genus er på plass svært tidlig i språk der genustilordningen er underlagt formelle kriterier (Kupisch, Müller & Cantone 2002), mens barn som lærer språk der kriteriene for genustilordning er mer ugjennomtrengelige, slik som i norsk og nederlandsk, bruker lengre tid på å få systemet ordentlig på plass (Blom, Polizenka & Weermann 2008; Rodina & Westergaard 2013, 2015). Disse funnene gjelder for både enspråklige og tospråklige barn.

Rodina & Westergaard (2013) undersøkte tilegnelse av genus i spontantale hos to enspråklige og to tospråklige barn i alderen 1;8.8–3;3.18. De fant ingen relevante forskjeller mellom de enspråklige og tospråklige barna. I stedet fant de at to av barna, ett tospråklig og ett enspråklig, var mindre målspråkslike enn de andre to. Alle barna mestrer bøyingsklasse på bestemthetsuffixet tidlig og tilnærmet feilfritt, mens de har større problemer med genusmarkering på prenominal determinativ, spesielt ubestemt artikkel, og de overgeneraliserer hankjønnsformer. Rodina & Westergaard (2015) og Busterud et al. (2019) fant i sine studier av enspråklige norske barn at korrekt bruk av ubestemt artikkel for intetkjønn er på plass først ved 7 års alderen. Dette tyder på at genus tilegnes sent i norsk sammenlignet med andre språk (men se Blom et al. 2008 for en liknende observasjon for intetkjønn i nederlandsk).

Den etterstilte bestemte artikkelen er det første determinativet som læres i L1-tilegnelse av norsk (Anderssen 2007; 2010; 2012, Simonsen, Kristoffersen, Bleses, Wehberg & Jørgensen 2014), inkludert hos tospråklige barn (Rodina &

Westergaard 2013). Innlæringen av dette elementet karakteriseres av høy mål-
språkslikhet, både når det gjelder bruk i obligatoriske kontekster (Anderssen
2007, 2010) og når det gjelder valg av bøyingsklasse hos førstespråksinnlærere
(Rodina & Westergaard 2013, 2015, 2016, Busterud et al. 2019). Dobbel be-
stemthet er imidlertid utfordrende å lære både for enspråklige barn (Anderssen
2007, 2012), tospråklige barn (Anderssen & Bentzen 2013), andrespråksinn-
lærere (Jin, Åfarli & van Dommelen 2009) og arvespråkstalere (Anderssen,
Lundquist & Westergaard 2018; van Baal 2020).

Så vidt vi vet, har ingen tidligere undersøkt genus i demonstrativer i andre-
språkstilegnelse av norsk. Det nærmeste vi kommer er Anderssen & Bentzen
(2013), som er en kasusstudie av tilegnelsen av bestemthet hos et norsk-engelsk
tospråklig barn. Denne studien viser at den etterstilte artikkelen ofte er utelatt
i demonstrativer, spesielt tidlig i utviklingen. Anderssen & Bentzen (2013)
hevder at dette er et resultat av mellomspråklig påvirkning fra engelsk.

Genus har også vært studert i det norske arvspråket amerikanorsk. Disse
studiene ser riktignok ikke på tilegnelse, men er likevel relevante for vår studie,
fordi innlærerne har lært norsk som ett av flere L1, og fordi de er flerspråklige.
I sin korpusstudie av genus i amerikanorsk finner Lohndal & Westergaard
(2016) en liknende situasjon som den som er observert i førstespråkstilegnelse;
hankjønnsformen av ubestemt artikkel overgeneraliseres ved hunkjønns- og
intetkjønnssubstantiver, mens bruken av bestemthets-suffiks er svært mål-
språkslik. I en annen studie av amerikanorsk kommer Johannessen & Larsson (2015)
til en annen konklusjon. De viser til to talere som har store problemer med genus
i komplekse strukturer (som modifiserte bestemte substantivfraser), men som
er svært mål-
språkslike i mindre komplekse strukturer. Denne forskjellen beror
i hovedsak på at Lohndal & Westergaard (2016) klassifiserer bestemthets-
suffiksene som bøyingsklasse heller enn genus, mens Johannessen & Larsson
(2015) klassifiserer dem som eksponenter for genus (se Lohndal & Westergaard
2021 for en diskusjon).

Studier av possessivstrukturer har vist at talere av amerikanorsk har en sterk
dominans av postnominale possessiver i sin produksjon (Westergaard &
Anderssen 2015, Anderssen, Lundquist & Westergaard 2018). Videre fant
Lohndal & Westergaard (2016) at hunkjønnsformen er helt fraværende i
prenominale possessivkonstruksjoner, men er overraskende frekvente i etterstilt
posisjon. De observerte forskjellene mellom ubestemt artikkel og bestemthets-
suffikset og mellom pre- og postnominale possessiver har blitt knyttet til for-
skjellen mellom genus og bøyingsklasse (cf. Svenonius 2017). Igjen ser vi
eksempel på overgeneralisering av hankjønn, mens bøyingsklassene er stabile.

2.3. *Andrespråkstilegnelse av grammatisk kjønn*

Fra internasjonal forskning vet vi at L2-innlærere både med og uten grammatisk kjønn i sitt L1 har store problemer med å tilegne seg genus, og at dette er et problem som for mange innlærere vedvarer selv etter lang tids eksponering for målpråket (f.eks. Franceschina 2005, Bruhn de Garavito & White 2002). Samtidig har flere forskere (bla. White et al. 2004 og Unsworth 2008) funnet evidens for at L2-innlærere med og uten grammatisk kjønn i L1 er i stand til å tilegne seg grammatisk kjønn som en del av sin L2-kompetanse. Selv om andrespråksinnlærere gjør flere feil med tilordning av genus i tidlige faser av språkinnlæringen, finnes det L2-innlærere som framviser nærmest målpråkslik produksjon for grammatisk kjønn (Kupisch, Akpinar & Stöhr 2013). Studier har også vist at L2-innlærere har mer problemer med tilordning av grammatisk kjønn enn med samsvarsbøyning (Bianchi 2013, Kupisch, Akpinar & Stöhr 2013).

Som nevnt finnes det få studier av genus i norsk som andrespråk. Vi kjenner bare til to studier, og disse presenteres i dette delkapitlet. Ragnhildstveit (2017) undersøker i sin ph.d.-avhandling andrespråkstilengelse av grammatisk kjønn i norsk gjennom tre ulike studier.³ Hun ser på skriftlig produksjon og bruker datamateriale fra *ASK – Norsk andrespråkskorpus*. Deltakerne i hennes studier har henholdsvis engelsk, vietnamesisk, nederlandsk, spansk eller tysk som førstespråk, og tekstene de har produsert er vurdert til å ligge på nivå A2, B1 og B2 på CEFR-skalaen.

Et overordnet spørsmål i Ragnhildstveits studier er om det å ha genus i L1 gjør det enklere eller vanskeligere å tilegne seg genus. Deltakerne i studiene hennes har henholdsvis 0, 2 og 3 genus i sine respektive L1. I den første studien sammenligner Ragnhildstveit (2017) produksjon av ubestemte artikler hos innlærere med henholdsvis tysk, nederlandsk, spansk, engelsk og vietnamesisk som L1. Hun finner at de vietnamesiske innlærerne utelater ubestemt artikkel oftere enn de tyske innlærerne. Likevel bruker de tyske L1-talene feil ubestemt artikkel oftere enn de vietnamesiske L1-talene. Siden Ragnhildstveit ikke skiller mellom de tre genusene i sitt tallmateriale, er det ikke så enkelt å få klarhet i hvordan feilene fordeler seg mellom de tre genusene, og heller ikke om ett genus overgeneraliseres på bekostning av de andre. I den andre studien ser Ragnhildstveit på adjektivkongruens hos innlærere med henholdsvis vietnamesisk, engelsk, spansk og tysk som L1. Hun finner at de vietnamesiske innlærerne er mer målpråkslike i sin adjektivkongruens sammenlignet med de

3. Ph.d.-avhandlingen består av tre artikler. Vi refererer til sidetall i avhandlingen.

andre innlæregruppene. Ragnhildstveit (2017: 207) går ut fra at forklaringen på dette er å finne i L1, som hun antar påvirker tilegnelsen av genus i norsk «på en måte som er til hjelp». Ettersom vietnamesisk er ubeslektet og typologisk ulikt norsk, må de vietnamesiske innlærerne «basere seg på målspråket» noe som fører til at de «legger merke til særskilte trekk i målspråket, som genuskongruens på adjektiv» (ibid.). Heller ikke for adjektivkongruens er det rapportert hvordan feilene fordeler seg mellom de tre genusene, noe som gjør det vanskelig å sammenlikne disse resultatene med norske L1-data.

I den tredje studien undersøker Ragnhildstveit også genuskongruens i tre typer fraser som alle innehar to genusmarkører: a) modifisert ubestemt entall (*en fin bil*), b) postnominal possessiv (*bilen min*) og c) demonstrativ (*denne bilen*). Generelt gjør ikke innlærerne spesielt mange feil i disse konstruksjonstypene. Informantene gjør flest feil i konstruksjoner av type a) (9,1 %), og majoriteten av feilene (40 av 52) skyldes feil adjektivkongruens. Informantene gjør færre feil i konstruksjoner som inneholder bestemthetssuffiks (2,2 % for b, og 3,3 % for c), og de har aldri feil på bestemthetssuffiksene. Selv om vi ikke vet hvordan fordelingen av feil mellom de tre grammatiske kjønnene er, gir dette oss noen indikasjoner på at det kan være forskjell på hvor målspråkslike andrespråkinnlærere er med ulike typer substantivfraser, samt at de i likhet med barn gjør få feil med bestemthetssuffiks, dvs. bøyingsklasse.

Den eksperimentelle studien til Jin, Åfarli & van Dommelen (2009) testet produksjon av modifiserte bestemte og ubestemte substantivfraser i entall og flertall i norsk hos henholdsvis kinesiske og engelske L1-talere. I denne studien ble norsk behandlet som et tokjønnssystem. De fant at tre av seks innlærere med engelsk L1 har så å si målspråkslik produksjon av foranstilt determinativ og adjektivkongruens. De resterende tre engelsktalende innlærne og de kinesiske innlærerne hadde flere feil. Den vanligste feilen innen adjektivkongruens er at null-endelse (\emptyset), som også er synonym med felleskjønnsformen, blir overgeneralisert og brukt i intetkjønnsk kontekster og flertalls kontekster. Flertallsform (-e) og intetkjønnsform (-t) blir derimot sjelden brukt i felleskjønnsk kontekster. Videre blir foranstilt bestemt determinativ (*den, det, de*) ofte utelatt i obligatoriske kontekster. Et overraskende funn er at de engelske innlærerne, som har artikler i sitt L1, oftere utelater foranstilt bestemt artikkel enn de kinesiske innlærerne, som ikke har artikler i sitt L1, og denne forskjellen er statistisk signifikant ($p \leq 0,05$) for alle de tre determinativene som ble testet (*den, det* og *de*). Både de engelske og de kinesiske innlærerne bruker oftere felleskjønnsartiklen (*den*) i intetkjønnsk kontekst (*det*) enn omvendt. Felles for adjektivkongruens og determinativbruk er at felleskjønnsformen over-

generaliseres til andre kontekster, men ikke omvendt. En forskjell mellom de to gruppene er at de kinesiske innlærerne også gjør feil med numerus. Et viktig funn fra denne studien er at andrespråksinnlærernes målspråksavvikende ytringer ikke bare inneholder bruk av feil genus, de inneholder også utelatelse av genusmerkerte elementer og bruk av flertallsformer i entall.

2.4. *Forskningsspørsmål*

Gitt tidligere forskning på genus i norsk, samt studier av genus i første- og andrespråkstilegnelse og i arvespråk, legger vi følgende forskningsspørsmål til grunn for vår studie:

1. I hvilken grad har L2-innlærere av norsk grammatisk kjønn som en del av sin L2-kompetanse?
 - a. Brukes i det hele tatt hunkjønn?
 - b. Er intetkjønn utfordrende, som i L1-tilegnelse?
 - c. Er felleskjønn standardverdi, slik det er for L1-innlærere av norsk og arvespråkstalere?
2. Er det forskjell mellom genusformer og bøyingsklasse, slik vi finner hos L1-innlærere og arvespråkstalere? Hvis det er forskjell:
 - a. Er genus vanskeligere enn bøyingsklasse?
 - b. Er bestemthetssuffikset og postnominal possessiv like utfordrende?
3. Er det forskjell i målspråkslikhet mellom ulike typer DPer?

Studier av L1-tilegnelse viser at det er enklere å tilegne seg genus i språk der genus tilordnes etter formelle kriterier, enn i språk der tilordningen av genus framstår som mer tilfeldig. Tilegnelse av det norske genussystemet vil dermed potensielt kunne være utfordrende for L2-innlærere (jf. forskningsspørsmål 1). Studier tyder på at det i norsk foregår en endring fra et trekjønnsystem til et tokjønnsystem (jf. Lødrup 2011; Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019, 2020) bestående av intetkjønn og felleskjønn. Det er naturlig å anta at denne endringen vil være en del av L2-innlærernes innputt ved at de både skriftlig og muntlig vil møte tradisjonelle hunkjønnsord i både hun- og felleskjønnsform. Dette vil sannsynligvis komplisere tilegningsoppgaven ytterligere, og det er uklart om L2-innlærerne eksponeres for hunkjønn i tilstrekkelig grad til å kunne tilegne seg et trekjønnsystem. Gitt utviklingen i norsk, antar vi at de fleste vil tilegne seg et tokjønnsystem, men det er likevel interessant å undersøke om hunkjønn i det hele tatt forekommer i dette datasettet (jf. forskningsspørsmål 1a). I og med at genus, og spesielt intetkjønn, faller sent på plass i

førstespråkstilegnelse, er det interessant å undersøke om også andrespråksinnlærere på nivå B2 strever med genus, og da spesielt intetkjønn (jf. forskningsspørsmål 1b). Både L1- og L2-innlærere og arvespråkstalere overgeneraliserer hankjønnsformer, eller standardverdien, og det er naturlig å forvente at L2-innlærere i denne studien vil gjøre det samme (jf. forskningsspørsmål 1c).

Både studiene av L1-tilegnelse av norsk og studiene av arvespråkstalere antyder at det er en forskjell mellom genus og bøyingsklasse. Bøyingsklasse tilegnes tidligere og ser ut til å være mindre sårbar for overgeneralisering. Vi antar derfor at vi vil finne forskjell mellom genus og bøyingsklasse også hos L2-innlærerne i *NorInt Tale* (jf. forskningsspørsmål 2, 2a og 2b). Vi er også interessert i å finne ut om det er forskjell i hvor målspråkslike L2-innlærerne er i de ulike frasene vi ser på (forskningsspørsmål 3).

Studien til Jin et al. (2009) indikerer at det er viktig å ikke bare vurdere målspråkslik og -ulik bruk av genus, ettersom utelatelse av genusmarkerte elementer også kan være et uttrykk for manglende kompetanse når det gjelder genus. Vi vil derfor undersøke dataene med dette i mente.

Vår studie er ulik de to tidligere studiene av genus i norsk som andrespråk ved at vi tar sikte på å gi en generell oversikt over bruk av grammatisk kjønn, og ved at vi legger muntlige kopusdata til grunn. En viktig forskjell mellom innlærerne i denne studien og Ragnhildsteits (2017) studie er at tekstene i ASK-korpuset er skrevet i en eksamenssetting. Det er ikke usannsynlig at innlærerne i en eksamenssetting, der kompetanse og ferdigheter i norsk språk testes, framviser en svært monitorert språkbruk og i stor grad tar i bruk sin metalingvistiske kunnskap, også i sin produksjon av genus. Studien som presenteres i denne artikkelen legger spontane, muntlige data til grunn. Det er sannsynlig at genusbruken i datamaterialet vi bruker, representerer en noe mindre monitorert språkbruk og at innlærerne sannsynligvis i mindre grad har brukt sin eksplisitte kunnskap om norsk. Når det er sagt, er også disse dataene produsert i en undervisningskontekst, og vil derfor muligens være noe mer monitorert enn helt spontan tale. I tillegg er temaene for samtalene i *NorInt Tale* like for alle, noe som begrenser variasjon og bredde i vokabularbruken. Det er også mulig at talerne har forberedt samtalene på forhånd. I de tilfeller hvor dette er gjort, kan deltagerne potensielt ha sjekket genus på forhånd eller de har kunnet planlegge å bruke substantiver der de er sikre på genus.

3. Metode

Datamaterialet til denne artikkelen er hentet fra taledelen av *NorInt*-korpuset⁴; *NorInt Tale*. Dette korpuset består av data fra 116 voksne internasjonale studenter som gikk på norskkurs på høyere nivå ved Universitetet i Oslo sommeren 2014 og 2015. Norskkurset beskrives for å være på høyere nivå, noe som tilsvarer omtrent nivå B2 på CEFR-skalaen. Talespråksdelen av korpuset inneholder totalt 51 informanter, men bare 47 informanter ble inkludert i denne studien.⁵ Informantene har hele 26 ulike førstespråk.⁶ Vi har ikke informasjon om hvilke andre språk innlærerne har lært, men mange av dem har sannsynligvis lært minst ett annet språk før de lærte norsk. De som ikke har engelsk som førstespråk har trolig dette som et av andrespråkene sine.

Informantenes 26 ulike førstespråk er forskjellige både med hensyn til om de har genus, antall genus, og også hvorvidt de har et artikkelsystem og hvordan dette systemet eventuelt kommer til uttrykk. Dette kombinert med at vi har lite informasjon om individuelle talere, gjør at vi har valgt å ikke gå nærmere inn på individuelle data og L1-bakgrunn i denne artikkelen. Med en så heterogen gruppe er det vanskelig å vite hva kilden til eventuelle individuelle forskjeller er. Det er også et poeng at det er stor variasjon med hensyn til hvor mye hver informant snakker.

NorInt Tale består totalt av 111 000 ord og er en kombinasjon av intervjuer og samtaler mellom to kursdeltagere eller kursdeltaker og lærer. De har blitt bedt om å snakke om temaer som kultur, fritid, reiser eller livet i Norge, og rammene for samtalerne er dermed ganske like. Hvert opptak er på 30–40 minutter og inneholder data fra én eller to informanter.

For å søke ut genusmarkerte elementer og bøyingsklasseformer ble korpusets søkefunksjon brukt. For bestemte former (umodifiserte og modifiserte bestemte og demonstrative substantivfraser) ble et utvidet søk gjennomført med spesifikasjonene *determinativ*, *entall*, *bestemt*. Det samme søket ble deretter

4. <http://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/norint/index.html>.

5. Det manglet lydfiler for tre av talerne (7, 8 og 9), og det ble dermed ikke mulig å sjekke transkripsjonen opp mot lydfilene for disse talerne. I tillegg ser taler 17 ut til å mangle helt.

6. En mengde språk er representert: arabisk (2), bulgarsk (2), engelsk (3), filipino/tagalog (2), italiensk, japansk, kurdisk, latvisk, makedonsk, mandarin (2), marathi, nederlandsk (2), polsk (2), portugisisk, punjabi, rumensk (2), russisk (7), serbisk (2), slovakisk, spansk (2), thai, tigrinja, tyrkisk (3), tysk (2), ungarsk (2), urdu. Tallet i parentes indikerer antall talere for det relevante språket. Dersom det ikke står et tall bak språket, har det bare én taler.

gjentatt med tilleggsspesifikasjonen *ugrammatisk*.⁷ En del faste uttrykk som involverer bestemte former, slik som *ved siden av, resten, i løpet av*, samt årstall (*åttitallet, nittitallet*, etc.) og titler på bøker, TV-serier og lignende samt navn med bestemt artikkel (*Steinalderen, Broen, Forbrytelsen, T-banen, Halvbroren* etc.) ble ekskludert fra analysen. Søkefunksjonen (*determinant, entall, bestemt*) ble brukt for å finne de bestemte formene, ettersom et søk på bestemthets-suffiksene ville gi en høy andel av irrelevante treff på grunn av mengden av ord som ender på *-a, -et* og *-en* (f.eks. *kna, vellet* og *ren*). Søk etter demonstrativ og/eller prenominal bestemt artikkel (*det, den*) fører også til en høy andel av irrelevante treff. For de resterende eksponentene for genus er det mindre overlapp med andre former, og de spesifikke formene ble derfor søkt på; for ubestemte substantiver gjelder dette hunkjønns-, hankjønns- og intetkjønns-formene av artiklene (*ei, en, et*), og for possessiver gjelder dette alle former som uttrykker genus (*mi, min, mitt, din, di, ditt, si, sin, sitt, vår, vårt*).

Alle søkeresultatene ble sjekket mot de faktiske lyd/video-filene av en assistent, og elementer som var transkribert feil eller som ikke skulle inkluderes av andre grunner, ble utelatt fra resten av analysen.

4. Resultater

I dette delkapitlet vil vi presentere resultatene av korpusstudien. I delkapittel 4.1 gir vi en oversikt over resultatene fra de ulike bestemte strukturene (modifiserte og umodifiserte bestemte substantivfraser og demonstrativer). Deretter gir vi en oversikt over ubestemte artikler og genusmarkerte attributive adjektiver i 4.2, før vi gir en oversikt over possessiver i 4.3. Del 4.4 oppsummerer resultatene.

4.1. Umodifisert bestemt form entall

Som nevnt, læres bestemthetsuffixet tidlig i L1-tilengelse av norsk. Andre-språksinnlærerne i denne studien har også en høy andel av målspråkslike yttringer i bestemt form entall (jf. tabell 2). Legg merke til at rad fire i tabell 2 (*feil suffiks*) inneholder to prosentandeler. Den første prosentandelen angir hvor stor andel av substantivfrasene som involverer bruk av feil artikkel totalt, mens den andre prosentandelen angir hvor stor denne andelen er, dersom man bare ser på yttringer som faktisk inneholder en etterstilt artikkel. Dette fordi det ikke er mulig å bruke feil suffiks når suffikset mangler.

7. Sistnevnte alternativ finnes ikke lenger i søkefunksjonen.

	Felleskjønn		Intetkjønn	Totalt
	<i>-en</i> -klassen	<i>-a</i> -klassen	<i>-e(t)</i> -klassen	
Total	689	73	249	1011
Målspråkslik	618/689 (89,7%)	73/73 (100%)	210/249 (84,3%)	901/1011 (89,1%)
Suffiks mangler	61/689 (8,9%)		26/249 (10,4%)	87/1011 (8,6%)
Feil suffiks	10/689 (1,5%)/(1,6%)		13/249 (5,2%)/(5,8%)	23/1011 (2,3%)/(2,5%)

Tabell 2: Bøyingssuffikser i bestemt form entall (% målspråkslik/total).

Som tabell 2 viser, er nærmere 90 % av bestemthetssuffiksene målspråkslike, og dette gjelder alle tre bøyingsklasser, se (1)–(3) for eksempler.

- (1) og du er bare her om *sommeren*?
- (2) jeg husker ikke *navnet*.
- (3) jeg foretrekker noe hvor man ser mer av landet enn bare å ligge på *stranda...*

I majoriteten av de målspråksavvikende ytringene mangler den etterstilte artikkelen (8,6 %), mens feil suffiks bare utgjør 2,3 %. I tabell 2 er det ingen eksempler på målspråksavvik i *-a*-klassen. Dette skyldes måten vi har kategorisert disse på. Ettersom alle substantiver i *a*-klassen også kan tilhøre *en*-klassen i et togenussystem, er det umulig å vite om et bestemthetssuffiks som mangler, tilhører *en*-klassen eller *a*-klassen. Det samme gjelder dersom en annen form enn disse to er brukt, som for eksempel *-e(t)*. Gitt dominansen av *-en*-klassen (618 målspråkslike forekomster vs. 73, som tilsvarer hhv. 61 % og 7,2 %), er det mest sannsynlig at det er nettopp *en*-endelsen som mangler eller har fått feil eksponent.

Når det gjelder utelatelse av suffiks, er distribusjonen ganske lik for substantiver i felleskjønn og intetkjønn, med en noe høyere feilrate i intetkjønn (10,4 % vs. 8,9 %), se (4) og (5) for eksempler.

- (4) ... men *sommer_* i fjor i mai ble jeg sykmeldt, og... [(på) sommeren]
- (5) ... og så *landskap_* var utrolig vakkert, ja, wow. [landskapet]

Det relativt få tilfeller med bruk av feil bestemthetssuffiks. Majoriteten av avvikene forekommer ved intetkjønnsord (5,8 %), mens bare 1,6 % av felleskjønnsordene har feil suffiks. I majoriteten av avvikene ved intetkjønnsord

brukes *-en* (11/13). Eksempler på dette er gitt i (6) og (7). Det finnes potensielt også eksempler på bruk av bestemthetssuffikset *-et* med hankjønnsst substantiv, men ettersom dette suffikset i talemålsnorsk er en trykksvak *-e* (som i *hus-e(t)*), er det vanskelig å si sikkert om disse er eksempler på bruk av feil bøyningssklasse, en form for plassholdere, eller om de er feilaktig analysert til å være en del av roten til det relevante substantivet. Noen relevante eksempler er gitt i (8)–(10).⁸ Videre er det også enkelte tilfeller hvor flertallssuffikset *-er* er feilaktig brukt i bestemt form entall. Det er to slike eksempler blant umodifiserte bestemte substantivfraser, ett med hankjønnsst substantiv og ett med intetkjønnsst substantiv, se (11) nedenfor for et eksempel.

- (6) ... ee # leke sammen med barna eller klippe ee *gress-en* hjemme. [gresset]
- (7) det er nei avhengig av # av *fakultet-en* du er i. [fakultetet]
- (8) *veterinær-e* sa at em til å operere på han skulle være veldig dyrt og stressende på han. [veterinæren]
- (9) *Grunn-e* til det det er pengene. [grunnen]
- (10) jeg hadde problemer med tick- ee *billett-e*.⁹ [billetten]
- (11) og ee krigen var # over *grenser* ee ikke inne byen så ee vi følte trygge. [grensen]

4.1.2. Dobbel bestemthet

Modifiserte bestemte substantivfraser i norsk er ekstra kompliserte på grunn av den doble markeringen av bestemthet. Resultatene for fraser med dobbel bestemthet er oppsummert i tabell 3. Som i tabell 2 ovenfor gis to prosentandeler for substantivfraser der feil form er brukt, den første angir total prosent ikke-målspråkslike former, og den andre gir totalen når de tilfellene hvor determinativene er utelatt ikke er regnet med.

8. Dersom disse substantivene antas å ha en rot/ubestemt form som ender på *-e* hos de relevante talerne, vil dette si at disse talerne har følgende par: *en veterinære-veterinæren*, *en grunne-grunnen*, *en billette-billetten*. Dette ville i så fall ikke være overraskende, ettersom denne typen finnes i språket (for eksempel *en familie-familien*).

9. Her ser det ut som innlæreren først henter frem det engelske ordet, og deretter nøler (ee), før vedkommende retter det opp til *billett-e*.

	Felleskjønn		Intetkjønn	Total
Målspråkslik	85/109 (78%)		17/38 (44,7%)	102/147 (69,4%)
<i>Genus</i>	<i>Felleskjønn</i>		<i>Intetkjønn</i>	<i>total</i>
Prenominal determinativ mangler	7/109 (6,4%)		4/38 (10,5%)	11/147 (7,5%)
Feil genus prenom. determinativ	6/109 (5,5%)/(5,9%)		5/38 (13,2%)/(14,7%)	11/147 (7,5%)/(8,1%)
<i>Bøyningsuffixs</i>	<i>-en</i>	<i>-a</i>	<i>-et</i>	<i>total</i>
Målspråkslik	72	20	24/38 (63,2%)	116/147 (78,9%)
Suffiks mangler	92/109 (84,4%)		12/38 (31,6%)	28/147 (19%)
Avvikende suffiks	16/109 (14,7%)		2/38 (5,3%)/(7,7%)	3/147 (2%)/(2,5%)
	1/109 (0,9%)/(1,1%)			

Tabell 3: Genusmarkering og bøyingsklasse ved dobbel bestemthet (% målspråkslik/total).¹⁰

Andrespråksinnlærerne er, ikke overraskende, noe mindre målspråkslike ved dobbel bestemthet enn i bestemt form entall. Se (12)–(14) for eksempler på målspråkslike ytringer. Innlærerne har flere avvik med prenominal determinativer (69,4 %) enn med bestemthetsuffixs (78,9 %). Gitt både resultater fra tidligere forskning og det en kunne forvente gitt den doble markeringen av bestemthet i disse frasene, er den lavere målspråksligheten ikke overraskende.

(12) kanskje *den første gangen* jeg....

(13) ... som ikke var på *den første # lista*.

(14) jeg benyttet # ee mulighetene # der *det siste året*.

En likhet mellom bestemt form entall og modifiserte bestemte substantivfraser er at utelatelse av bestemthetsuffixs er mer frekvent enn bruk av feil suffiks (19 % vs. 2 %). Andelen målspråksulike suffiks er ganske lik det vi finner i bestemt form entall (ca. 2 %), se (15) og (16) for eksempler. En forskjell er at be-

10. Vær obs på at totaltallet for målspråkslike og målspråksavvikende forekomster innen ett og samme genus kan overskride 100 %. Dette skyldes at ett eksempel kan ha mer enn én type feil. Dette er tilfellet med eksempelet i (16) der både prenominal determinativ og etterstilt artikkel har feil genus. En mulig tolkning av (16) ville være at det er snakk om feil genustilordning i dette tilfellet, men merk at dette ikke gjelder alle eksempler med to ikke-målspråkslike former, som *de størst forskjell*, og (18), *den tredje år*.

stemthetssuffikset utelates langt oftere i modifiserte bestemte substantivfraser (19 %) enn i bestemt form entall (8,6 %). Det prenominala determinativet er utelatt noe sjeldnere (7,5 %), men opptrer i feil form ca. like ofte (8,1 %), se (17) og (18).

- (15) ... og m er *den sjuende største by* i Bulgaria. [den sjuende største byen]
 (16) vi måtte vente en dag til å ta *den neste flyen* til Sofia. [det neste flyet]
 (17) *norske maten?* ee jeg har prøve ee pinnekjøtt... [den norske maten]
 (18) jeg er ferdig med *den tredje år*. [det tredje året]

Videre finner vi en mye klarere forskjell i målspråklighet mellom felleskjønn og intetkjønn ved dobbel bestemthet enn i umodifisert bestemt form entall. Mens 78 % av de modifiserte bestemte substantivfrasene i felleskjønn er målspråklige totalt, gjelder dette bare ca. 45 % ved intetkjønn. Det interessant å observere at selv om det er en relativt stor forskjell på den totale målspråkligheten med det prenominala determinativet, med 11,9 % ikke-målspråklige former i felleskjønn (7 utelatte determinativer¹¹ og 6 i ikke-målspråklig form) og 23,7 % ikke- målspråklige former i intetkjønn (4 utelatt og 5 med feil form), er forskjellen også stor når det gjelder bestemthetssuffiks: 15,6 % ved felleskjønn (16 tilfeller med manglende suffiks og 1 med feil form) og 36,9 % ved intetkjønn (12 med manglende og 2 med feil suffiks) er ikke målspråklige. Her er det også relevant å trekke frem at mens bruk av feil prenominala determinativ med intetkjønnssubstantiver involverer bruk av felleskjønnsformen *den* (se eksempel (19) og (20)), er alle avvikene ved hankjønnssubstantiv eksempler på bruk av flertallsformen *de* heller enn intetkjønnsformen *det*, se (21) og (22). Dette resultatet er forskjellig fra Jin et al. (2009), som i sin undersøkelse av kinesiske og engelske andrespråksinnlærere av norsk finner at de sjelden erstatter *den* med flertallsformen *de* (henholdsvis 4 % og 0 %).

- (19) *Den eneste ord* som jeg kjente var em ee smør. [det eneste ordet]
 (20) Ja Lofoten er for meg det er *den beste sted* i landet. [det beste stedet]
 (21) Er det det *de første gang* du er i Norge? [(den) første gang(en)]
 (22) ... and in Brasil vi m # vi spiser *de samme mat* hele året.
 [den samme maten]

11. Bare én av de sju utelatte determinativene forekommer med et tradisjonelt hunkjønnsord.

4.1.2. Demonstrativer

Totalt 67,1 % av demonstrativene er målspråkslike, og andelen målspråkslike fraser er høyere ved felleskjønnsord (70,5 %) enn ved intetkjønnsord (55,6 %). Åtte av de 53 målspråkslike frasene i felleskjønn har *-a*-endelse. Se (23)–(25) for eksempler på målspråkslike demonstrativer.

(23) men det er ikke alltid kaldt for eksempel *denne sommeren* er veldig god.

(24) jeg har ikke merket det før på *den tida*.

(25) og det er # det er *det navnet* har på hans papir.

En likhet mellom modifiserte bestemte strukturer og demonstrativer er at majoriteten av de målspråksavvikende strukturene (27,8 %) innebærer utelatelse av suffikset (j. tabell 4). Dette er er det samme mønsteret som Anderssen & Bentzen (2013) fant hos et norsk-engelsk tospråklig barn. I *NorInt Tale* forekommer denne typen avvik oftere i intetkjønn (33,3 %) enn i felleskjønn (26,2 %). Demonstrativene og de modifiserte bestemte substantivfrasene har altså høyere andel avvik på bestemthetssuffiksene enn det vi finner i bestemte umodifiserte fraser.

	Felleskjønn		Intetkjønn	Total
Målspråkslik	43/61 (70,5%)		10/18 (55,6%)	53/79 (67,1%)
<i>Genus</i>	<i>Felleskjønn</i>		<i>intetkjønn</i>	
Avvikende genus determinativ	1/61 (1,9%)		2/18 (11,1%)	3/79 (3,8%)
<i>Bøyingsklasse</i>	<i>-en</i>	<i>-a</i>	<i>-et</i>	<i>total</i>
	35/43	8/43	12/18	55/79
	43/61 (70,5%)		(66,7%)	(69,6%)
Suffiks mangler	16/61 (26,2%)		6/18 (33,3%)	22/79 (27,8%)
Avvikende suffiks	1/61 (1,9%)		0/18 (0%)	1/79 (1,3%)

Tabell 4: Genusmarkering og bøyingsklasse ved demonstrativer (% målspråkslik/total).

Som vi kan se fra tabell 4, er det bare tre tilfeller av feil genus på determinativet i de til sammen 79 demonstrative frasene. I to av frasene (26 og 27) brukes avvikende determinativ kombinert med bar form av substantivet, mens i (28) er også bestemthetssuffikset avvikende.

- (26) ja så det tar lang tid # ja å nå til *denne nivå*. [det nivået]
 (27) jeg var på den riktige plassen i *det # tid*. [den tid]¹²
 (28) vi bodde på landet i nærheten av *dette by-e*. [denne byen]¹³

4.2 Ubestemt form entall

Her presenterer vi resultater får både modifiserte og umodifiserte fraser i entall. Som nevnt, ser det ut til å foregå en endring fra et tregenussystem til et togenussystem i norsk. Ubestemte artikler er en av de formene som har en egen hunkjønnsform i et tregenussystem. Etersom et av forskningsspørsmålene i denne studien er relatert til hvorvidt noen av L2-innlærerne lærer hunkjønn i det hele tatt, har vi i denne oversikten inkludert en egen kolonne som viser bruk av hunkjønnsformen *ei*. Resultatet for bruk av ubestemt artikkel er gitt i tabell 5.¹⁴ Totalen av målspråkslike ubestemte substantivfraser i tabellen inkluderer derfor felleskjønn, intetkjønn og hunkjønn. Rad fem i tabellen, *ikke-norsk substantiv*, viser til tilfeller der ikke-norske substantiv for er brukt sammen med ubestemt artikkel. Siden dette er substantiver som ikke vanligvis ikke opptrer blant L1-talere av norsk, er bruken av ubestemt artikkel ved disse substantivene ikke inkludert i totaltallet for målspråkslike ytringer. Vi har likevel inkludert denne kategorien i tabellen, fordi de opptrer med ubestemt artikkel.

	Felleskjønns- artikkel (<i>en</i>)	Intetkjønns- artikkel (<i>et</i>)	Hunkjønns- artikkel (<i>ei</i>)	Målspråkslik	Total
Felleskjønns- substantiv	621/630 (98,6%)	9/630 (1,4%)		621/630 (98,6%)	630
Intetkjønns- substantiv	82/236 (34,7%)	154/236 (65,3%)		154/236 (65,3%)	236
Felleskjønns- substantiv			9	9/9 (100%)	9
Ikke-norsk substantiv	4/4 ¹⁵				4
Total bruk av artikkel (%)	707/879 (80,4%)	163/879 (18,5%)	9/879 (1%)	784/875 (89,6%)	879

Tabell 5: Genusmarkering på ubestemt artikkel, umodifiserte fraser, entall (% målspråkslik/total).

12. Intensjonen her synes å være å si 'på rett plass til rett tid (på dette tidspunktet)' eller noe slikt.
13. Dersom endelsen i *by-e* tas for å være intetkjønnsformen, kan dette være et eksempel på feil genustilordning. I så fall gir dette eksemplet også en viss støtte til antagelsen om at disse *-e*-endelsene faktisk er intetkjønnsformer.
14. Vi tar ikke med utelatelse av ubestemte artikler i tabell 5, ettersom det bare finnes en håndfull eksempler på dette.
15. Ikke-norske ord er inkludert som egen kategori da det er interessant å se hvilket genus L2-innlærerne tildeler denne typen ord, som vi kan se av tabellen, brukes alle fire med *en*.

Som vi ser i tabell 5, er det få forekomster av ubestemt artikkel i hunkjønn. Det er ni totalt, og dette utgjør bare 1 % av alle substantiver i ubestemt form. Disse eksemplene involverer få substantiver (*venninne, uke, tante, kirke*) og er brukt av bare seks ulike talere. Alle disse bruker bare ett substantiv med hunkjønn-artikkel; en taler sier *ei uke* fire ganger, mens tre andre talere har én forekomst hver. Eksempler på målspråklig bruk av ubestemt artikkel i alle tre genus er gitt i (29)–(31).

- (29) jeg bor sammen med *ei venninne* som jeg kjenner ee fra videregående skole
 (30) jeg kunne ha også *en jobb* knyttet til teater.
 (31) også vi svømte vi i *et svømmebasseng*.

Det er relativt stor forskjell på hvor målspråkslike substantiver i felleskjønn og intetkjønn er. Mens førstnevnte er nærmere 99 % korrekte, er sistnevnte bare 65,3 % målspråklig. Når intetkjønnsord har feil artikkel, brukes alltid *en* (32). Hankjønnsst substantiver forekommer med feil ubestemt artikkel bare 9 av 630 ganger (1,4 %), og i alle disse tilfellene er det *et* som brukes (33). *En* utgjør hele 707 av 879 ubestemte artikler (80,4 %), og alle de fire ikke-norske ordene som forekommer med ubestemt artikkel i korpuset har også *en* (34). Dette tyder på at *en* er standardverdi for L2-innlærerne.

- (32) jeg vil si at det er vanskelig å oversette til *en språk* som ikke er morsmålet ditt. [et språk]
 (33) jeg tror at # ee hvis det # *et elev* # man må bli litt dum hvis hun eller han klarer ikke skolen liksom... [en elev]
 (34) *en survey* ee under foreldrene for å sjekke sosialøkonomisk status [et spørreskjema]

Som kjent er adjektiver i ubestemte substantivfraser, såkalte sterke adjektiver, også markert for genus i norsk. I hovedsak går skillet mellom felleskjønn og intetkjønn, da det er ytterst få adjektiver med forskjellig hunkjønns- og hankjønnsform. Før vi ser nærmere på hvor målspråkslike de sterke adjektivene er, vil vi presentere de generelle resultatene for modifiserte ubestemte substantivfraser i tabell 6.¹⁶ Denne tabellen må forklares nærmere. Tabell 6 gir en

16. I korpuset er det bare ett tilfelle av et hunkjønnsst substantiv brukt med et adjektiv, og dette er det eksemplet *ei hele uke*. Ettersom dette er det eneste eksemplet har vi valgt å ikke ta med hunkjønn i tabellen.

oversikt over hvilken form av både den ubestemte artikkelen og adjektivet som er brukt sammen med felleskjønnsst substantiver og intetkjønnsst substantiver. Rad 1 gir oversikt over genus på ubestemt artikkel og adjektiv med felleskjønn, mens rad 2 gir oversikt over det samme med intetkjønn. Kolonne 2 spesifiserer hvilken form på artikkelen substantivene opptrer med, den riktige (felleskjønn substantiv og felleskjønn artikkel) eller feil form (felleskjønnsst substantiv med artikkel i *intetkjønn). Dette er så gjentatt for intetkjønnsst substantiver i rad 2 (artikkel i intetkjønn versus *felleskjønn). Den tredje kolonnen viser antall adjektiv i maskulin form (*stor*) sammen med de ulike artiklene, den fjerde viser antall adjektiver i intetkjønn (*stort*), mens den femte viser feilaktig bruk av svak adjektivsform i ubestemte substantiv fraser (*store*).

Substantiv	Ubest. artikkel	Felles-kjønn adjektiv	Intet-kjønn adjektiv	*Svakt adjektiv	Total
Felleskjønn	Felles-kjønn	92/104 (88,5%)	5/104 (4,8%)	5/104 (4,8%)	117/146 (80,1%)
	*Intet-kjønn	1/104 (1%)	1/104 (1%)		
Intetkjønn	Intet-kjønn	2/42 (4,8%)	25/42 (59,5%)	1/42 (2,4%)	
	*Felles-kjønn	4/42 (9,5%)	9/42 (21,4%)	1/42 (2,4%)	

Tabell 6: Genusmarkering på ubestemt artikkel og adjektiv i modifiserte ubestemte fraser; entall (% målspråkslik/total)

Som tabell 6 viser, er fraser med felleskjønn målspråkslike i hele 89,4 % av forekomstene, mens intetkjønnsfrasene er målspråkslike bare ved 59,5 % av tilfellene. Se (35) og (36) for målspråkslike eksempler.

(35) også ee bodde vi (...) i *en stor b- bygning* med flere rom...

(36) ...hvis vi bor i *et sånt land* som Norge for eksempel...

For felleskjønn er det bare ett eksempel på bruk av feil artikkel (37), og ett hvor formen på både artikkelen og adjektivet er feil (38). Den mest vanlige feilen er enten å bruke intetkjønnsformen eller den svake formen på adjektivet. Disse utgjør 4,8 % hver, se (39) og (40) for eksempler på begge. For intetkjønnsst substantiv er den vanligste feilen bruk av hankjønnsartikkelen *en*, mens adjektivet forekommer i riktig form (se 41). I fire av tilfellene der maskulinumsartikkel

brukes feilaktig, samsvarer adjektivet også med artikkelen (f.eks. (42)).¹⁷ I disse fire tilfellene og i eksempel (38) kan det tenkes at innlærerne har tilordnet feil genus til substantivet, og at det dermed er genustilordning, og ikke genuskongruens, som er utfordrende.

(37) jeg har bodd flere år i <i>et liten by</i> i Serbia...	[en liten by]
(38) ja det det har <i>et spesielt smak</i> .	[en spesiell smak]
(39) men det var <i>en hardt periode</i> ...	[en hard/vanskelig periode]
(40) ja det er <i>en vanskelig situasjon</i> .	[en vanskelig situasjon]
(41) da må hun ta <i>en annet kurs</i> .	[et annet kurs]
(42) så skal vi finne oss <i>en annen tema</i> .	[et annet tema]

Dersom en vurderer målspråkslikhet bare på adjektivene, ser vi at andrespråksinnlærerne produserer ti modifiserte strukturer som ikke er målpråkslike med felleskjønnssubstantiver (seks med *-t*-suffiks og fem svake). Dette utgjør 10,6 % av modifiserte ubestemte substantivfraser i felleskjønn (11/104). Tilsvarende for intetkjønn er 19 % (8/42), hvorav seks adjektiver opptrer i felleskjønnsform og to opptrer i svak form. Andrespråksinnlærerne er altså ganske målpråkslike med sterke attributive adjektiver i både felleskjønn (89,5 %) og intetkjønn (81 %).

4.3. Possessivstrukturer

Norsk har både pre- og postnominale possessiver. Gitt Hocketts (1958) definisjon av genus og gitt at hunkjønnsformen av foranstilte eiendomsformer pleier å forsvinne i varieteter som mister hunkjønnsformen av ubestemt artikkel, mens de etterstilte fortsatt brukes, er det bare prenominal possessiver som antas å uttrykke genus (jf. Lødrup 2011, Svenonius 2017, Rodina & Westergaard 2021). Det er derfor nødvendig å behandle foranstilte og etterstilte possessiver hver for seg, og resultatene fra andrespråksinnlærerne i denne studien støtter denne inndelingen. Det er ingen eksempler på possessiver i hunkjønnsform i prenominal possessiver, og hunkjønn er derfor ikke inkludert i tabell 7.

17. Også i disse tilfellene kan det tenkes at innlærerne har tilordnet feil genus.

	felleskjønn	intetkjønn	Total
Felleskjønns- substantiv	76/81 ¹⁸ (93,8%)	5/81 (4,1%)	81
Intetkjønns- substantiv	9/27 (33,3%)	18/27 (66,7%)	27
Total målspråksslik			94/108 (87%)

Tabell 7: Genusmarkering på prenominala possessiver (% målspråksslik/total)

I likhet med andre eksponenter for genus, er det samlet sett høy grad av målspråksslikhet (87 %), men igjen er dette et resultat av at felleskjønns-substantiver er mer målspråksslike (93,8 %) enn intetkjønn (66,7 %). Det er ingen forekomster av possessivet *mi* i prenominal posisjon. Eksempler på målspråksslike og ikke målspråksslike possessiver er gitt i (43)–(45).

(43) Det var *min beste ferie*.

(44) ja det er *mitt hobby* nå, men... [hobbyen min]

(45) norsk er egentlig *min andre språk*. [mitt andre språk]

Tabell 8 viser resultatene for postnominale possessiver. Målspråksslikheten er høy både for felleskjønn (98,3 %) og for intetkjønn (96,2 %). Eksempler på målspråksslike former for både felleskjønn og intetkjønn er gitt i (46) og (47). Legg merke til at også *mi* forekommer i 22 ganger i postnominal posisjon, hvorav 20 forekomster er med tradisjonelle hunkjønnsord.

18. To av disse eksemplene er spesielle, ettersom de involverer en prenominal possessiv med et substantiv i bestemt form. Som kjent brukes substantiver i bar form med foranstilte possessiver, og disse strukturene er derfor ikke målspråksslike. Det som gjør dem ekstra interessante er at de brukes med *a*-bøyningsklassen (*min elektroniske bok-a*, *min fritid-a*). I det tradisjonelle tregenussystemet kan substantivene som brukes her, *bok* og *fritid*, være både hunkjønn og hankjønn. Disse to substantivene er også blant de som dukker opp flere ganger med *-a*; *boka* har seks forekomster og diverse sammensetninger med *tid* har åtte (fire av disse er *fritid*). Som vi har sett, ser disse L2-innlærerne ut til å lære seg et togenussystem. Når det gjelder bruken av genus er dermed disse strukturene målspråksslike og de er derfor klassifisert som det, på tross av den feilaktige bruken av bestemt artikkel her. Den samme vurderingen er gjort med liknende eksempler som *bestemor min*, hvor bestemthetsuffixet mangler, og *min beste ferien*, hvor suffixet også er feilaktig inkludert i den prenominal possessiven. Legg merke til at slektskapsord som *bestemor* i mange dialekter kan brukes i bar form med postnominale possessiver (*bestemor mi*), men det er uklart om det finnes dialekter hvor *bestemor min* også er mulig.

	min/din/sin/vår	mitt/ditt/sitt/vårt	mi ¹⁹	Total
Felleskjønns-substantiv	116/118 (98,3%)	2/118 (1,7%)	0/118 0%	118
Intetkjønns-substantiv		51/53 (96,2%)	2/53 (3,8%)	53
Hunkjønns-substantiv			20/20 (100%)	20
Total målspråkslik				187/191 (97,9%)

Tabell 8. Postnominale possessiver (% målspråkslik/total).

Nesten alle substantivene som brukes med *mi*-formen i postnominale possessiver er ord som betegner biologisk hunkjønn (*venninne*), især kvinnelige familiemedlemmer (*mor, søster, datter, kone*), se (48) for et eksempel. Ved hele 11 av 20 forekomster står *mi* sammen med *mor* (*mora mi*). *Mi* dukker også opp i sammensetninger med *tid* (*fritid, skoletid*), se (49). Det er få forekomster av målspråksulik bruk av postnominal possessiv. Interkjønns-substantiv står ved to tilfeller sammen med *mi* (50–51), mens det er to forekomster der hankjønns-substantivet *skole* står sammen med *mitt* (52).²⁰

(46) *Kjæresten min* er fra Nordland.

(47) Tyrkisk er *morsmålet mitt*.

(48) *Søstra mi* hadde massevis av franske venner, og....

(49) Men etter jeg avsluttet *skoletida mi*...

(50) Ja, og i gruppa *mi* ehm kurset – *kurset mi* [kurset mitt]

(51) Det er *navnet mi*, og.. [navnet mitt]

(52) så *skolen mitt* hadde røde uniformer [skolen min]

5. Diskusjon

I dette delkapitlet diskuterer vi forskningsspørsmålene som ble presentert i 2.4:

1. I hvilken grad har L2-innlærere av norsk grammatisk kjønn som en del av sin L2-kompetanse?
 - a. Brukes i det hele tatt hunkjønn?

19. Alle formene som er tradisjonelt ansett som markert for genus er inkludert her. For hunkjønn var det bare *mi* som ble brukt.

20. Det er samme informant som produserer begge forekomstene av *skole mitt*.

- b. Er intetkjønn utfordrende, som i L1-tilegnelse?
 - c. Er felleskjønn standardverdi, slik det er for L1-innlærere av norsk?
2. Er det forskjell mellom genusformer og bøyingsklasse, slik vi finner hos L1-innlærere og arvespråkstalere? Hvis det er forskjell:
 - a. Er genus mer utfordrende å lære enn bøyingsklasse?
 - b. Er bestemthetssuffikset og postnominal possessiv like utfordrende?
 3. Er det forskjell mellom hvor målpråkslike L2-innlærerne er i ulike typer DPer?

I det følgende diskuterer vi dataene våre opp mot forskningsspørsmålene og henviser til dem underveis i diskusjonen.

5.1. To eller tre kjønn in L2 norsk?

Før vi diskuterer hvorvidt L2-innlærerne har genus som en del av sin kompetanse i norsk, vil vi ta en kikk på bruken av hunkjønnsformer i korpuset (jf. forskningsspørsmål 1a). Ettersom flere studier har vist at hunkjønn er i ferd med å forsvinne i norsk (Lødrup 2011; Rodina & Westergaard 2015, 2021; Busterud et al. 2019, 2020), antok vi at andrespråksinnlærerne i *NorInt Tale* ville tilegne seg et togenussystem. Resultatene (jf. delkapittel 4) viser at denne antakelsen stemmer: Innlærerne har hovedsakelig et tokjønnsystem bestående av felleskjønn og intetkjønn. Oversikten over prenominal possessiver i tabell 7, for eksempel, viser at hunkjønnsformen er helt fraværende i disse strukturene. Når det gjelder ubestemte artikler (se tabell 5), er det ni forekomster av hunkjønnsformen *ei* fordelt på fire ulike substantiver (*kirke, tante, uke, venninne*). Dette utgjør 1 % av de totalt 879 ubestemte artiklene *NorInt Tale*. Prosentandelen *ei* ligger dermed mye lavere i denne gruppen enn den ligger både hos de eldre (18,2 %) og de yngre (5,4 %) arvespråkstalerne rapportert i Lohndal & Westergaard (2016). De ni forekomstene av *ei*, som er de eneste i korpuset som utvilsomt er hunkjønn, er ytret av seks av de 47 informantene. For tre av talerne er det bare én forekomst av substantivet der *ei* brukes. Hos de tre andre innlærerne forekommer substantivet som brukes med *ei*, også med *en*, altså er de ikke konsekvente i sin bruk av *ei*. Dette reflekterer den interindividuelle og intraindividuelle variasjonen vi finner i norske dialekter i dag (jamfør at både Rodina & Westergaard (2015) og Busterud et al. (2019, 2020) fant variasjon i bruken av *en* og *ei* ved hunkjønnsord på tvers av aldersgrupper, og også internt i aldersgruppene).

Det er også andre elementer som opptrer med former som ofte har vært referert til som hunkjønnsformer. For eksempel forekommer bestemthetssuffikset

-a i henholdsvis 73 av totalt 1011 (7,2 %) fraser i bestemt form entall, i 8 av 79 (10,1 %) demonstrativer og i 20 av 147 (13,6 %) tilfeller med modifisert bestemt form entall.²¹ Totalt dukker dette suffikset opp med 32 ulike substantiver. I tillegg er det 22 tilfeller av *mi* i postnominale possessiver (tabell 8) fordelt på ti substantiver, dvs. 11,5 % (22/191). Både bestemthetsuffikset *-a* og postnominal *mi* forekommer dermed mye hyppigere enn hunkjønsformen av ubestemt artikkel og prenominal possessiv. Om man antar at *-a* og postnominal *mi* er relatert til bøyingsklasse (jf. Lødrup 2011, Rodina & Westergaard 2015, 2021, Lohndal & Westergaard 2016, Svenonius 2017), er ikke disse formene uttrykk for hunkjønn. Man kan dermed argumentere for at L2-innlærerne i vår studie har tilegnet seg et togenussystem. Vi kommer tilbake til skillet mellom genus og bøyingsklasse, og tilegnelsen av bestemthetsuffikset og postnominale possessiver i 5.3.

Som nevnt i 2.1 presenterer de fleste lærebøker, og også mange lærere, norsk som et trekjønnssystem, men det er vanlig å forklare at hunkjønsformer kan brukes på alle hunkjønsord. Til tross for at L2-innlærerne stort sett får presentert et trekjønnssystem i undervisning og lærebøker, og dermed får eksplisitt kunnskap om trekjønnssystemet, er det likevel få spor av hunkjønn i talespråket deres. Hunkjønsformer er trolig både lite frekvent i innputten (jf. diskusjon om distribusjon i 2.1), og i tillegg opptrer tradisjonelle hunkjønsord sannsynligvis både med varierende genusmarkering (*ei* og *en*, og *mi* og *min*), og også med varierende bøyingsklasse (*-a* og *-en*). Dermed blir det vanskeligere for L2-innlærerne av norsk å tilegne seg hunkjønn som grammatisk kategori (jf. Rodina & Westergaard 2015).

5.2. Hvor målspråkslike er L2-innlærerne?

Dersom vi nå går tilbake til det første forskningsspørsmålet og ser på genus under ett, har L2-innlærerne tilsynelatende høy grad av målspråkslikhet innen enkelte strukturer, f.eks. prenominal possessiver (87 %), ubestemt artikkel (89,6 %) og modifiserte substantivfraser i ubestemt form entall (80,1 %), mens de innen andre strukturer er mindre målspråkslike, for eksempel dobbel bestemthet og demonstrativer (hhv 69,4 % og 67,1 %). L2-innlærerne har altså ikke like målspråkslik bruk av genus i alle strukturer (jf. forskningsspørsmål 3). Om man ser bort fra dobbel bestemthet og demonstrativer, er genusbruken

21. Som vi så i forrige underkapittel, utelates bestemthetsuffikset relativt ofte i de to sistnevnte strukturene. Dersom man bare ser på andelen fraser som har suffiks, blir andelen henholdsvis 7,9 % ved umodifisert bestemt form entall, 14 % ved demonstrativer og 16,5 % ved modifiserte bestemte substantivfraser.

såpass konsistent at den ikke kan anses som tilfeldig, og man kan anta at genus er tilegnet for disse strukturene. Strukturer som typisk er assosiert med bøyingsklasse, karakteriseres også av en minst like høy grad av målspråkslikhet. For eksempel er umodifiserte bestemte entallsformer målspråkslike i 89,6 % av tilfellene, mens postnominale possessiver er målspråkslike 97,9 %.

For at genus skal kunne anses som tilegnet, må både felleskjønn og intetkjønn være på plass, og gjennomgangen av resultatene viser at den totale andelen målspråkslike strukturer skjuler store forskjeller med hensyn til hvor målspråkslike de to genusene er (forskningsspørsmål 1b), og i alle tilfeller er det felleskjønn som har lavest feilrate. For eksempel er det stor forskjell på hvor målspråkslike felleskjønn og intetkjønn er med ubestemte artikler (98,6 % versus 65,3 %, se tabell 5) og prenominal possessiver (93,8 % versus 66,7 %, se tabell 7). Felles for disse strukturene er at de bare har én eksponent for genus. Selv om substantiver med ubestemte artikler er ca. åtte ganger mer frekvente i korpuset enn prenominal possessiver (875 versus 108), er forskjellen i målspråkslikhet mellom de to genusene relativt lik for begge strukturene.

For mer komplekse strukturer, som modifiserte bestemte og ubestemte strukturer og demonstrativer, er forskjellene i målspråkslikhet mellom de to genusene større. I modifiserte ubestemte strukturer, hvor både artikkel og adjektiv må markeres for genus, er målspråkslikheten for felleskjønn og intetkjønn hhv 89,4 % og 59,5 % (tabell 6), og de to genusene er også ulike med hensyn til hvilket element som avviker fra målspråket. I felleskjønn er det vanligste avviket at adjektivet opptrer i feil form (intetkjønn eller svak form, 10 av 12 feil), mens i intetkjønn er det mest vanlige at artikkelen opptrer i felleskjønnsform (14 av 17 feil). Den ubestemte artikkelen er altså utfordrende i intetkjønn både i modifiserte og umodifiserte kontekster.

Et fellestrekk ved modifiserte bestemte strukturer og demonstrativer er at de er dobbelt markert for bestemthet, gjennom et prenominalt element og bestemthetssuffikset. Forskjellen i målspråkslikhet mellom felleskjønn og intetkjønn er nokså høy i begge disse strukturene, med 78 % vs. 44,7 % målspråkslikhet for dobbel bestemthet og 70,5 % vs. 55,6 % for demonstrativer. En nærmere kikk på avvikene i disse strukturene viser en lav andel avvik på selve genusmarkeringen (foranstilt determinativ). For eksempel er det relativt få avvik med den foranstilte bestemte artikkelen i modifiserte strukturer, både i felleskjønn og intetkjønn (5,9 % versus 14,7 %), og det er også relativt liten grad av avvik på bestemthetssuffikset, som altså heller ikke anses som en genusmarkør (1,1 % versus 7,7 %). Det samme gjelder demonstrative strukturer, som har hhv 1,9 % og 11,1 % på demonstrativet og 1,9 % og 0 % avvik på suffikset.

Som disse tallene viser er feilraten gjennomgående høyere med intetkjønns-substantiver enn felleskjønns-substantiver, totalt hhv 31,8 % (7/22) vs. 8,1 % (7/86) og 16,7 % (2/12) vs. 4,4 % (2/45) med demonstrativer. For modifiserte bestemte strukturer kan forskjellen mellom felleskjønn og intetkjønn forklares som en slags kumulativ effekt, hvor det ikke bare er en høyere feilrate på intetkjønns-substantiver når det gjelder genus og bøyingsklasse, men hvor en av determinativene også utelates relativt ofte, spesielt i intetkjønn. For eksempel mangler den prenominal bestemthetsmarkøren i 6,4 % av felleskjønns-strukturer, mens den mangler med 10,5 % av intetkjønns-substantivene. Den klareste forskjellen mellom substantiver i felleskjønn og intetkjønn finner vi med bestemthetssuffikset, som utelates i hhv 14,7 % og 31,6 % av strukturene med dobbel bestemthet. Vi ser altså den samme asymmetrien mellom felleskjønn og intetkjønn ved begge typer målspråksavvik, både når det gjelder bruk av riktig form og utelatelse av elementer: Andelen målspråksavvikende fraser er gjennomgående høyere for intetkjønn enn for felleskjønn. Dette tyder på at også utelatelse av genusmarkerte elementer kan gi en indikasjon L2-innlæreres generelle genuskompetanse.

For demonstrativer så vi at det var relativt få avvik med genus. Av naturlige grunner finner vi ikke eksempler på utelatelse av det demonstrative determinativet, men også her ser vi en høy andel av utelatelse av bestemthetssuffikset, slik vi også gjorde ved modifiserte bestemte substantivfraser. En forskjell er imidlertid at dette, i demonstrativer, ikke ser ut til å være relatert til genus på substantivet, ettersom bestemthetssuffikset er utelatt i 30,2 % av felleskjønns-substantivene og i 33,3 % av intetkjønns-substantivene. Den aller største forskjellen på de to sistnevnte strukturene er dermed at det er større forskjell på felleskjønn og intetkjønn i de modifiserte strukturene. Mens det helt klart er en generell tendens til flere avvik med intetkjønn også i demonstrativer, utelates bestemthetssuffikset rundt 30 % med både felleskjønn og intetkjønn.

Denne diskusjonen har vist at genus er en del av grammatikken til L2-innlærerne av norsk i *NorInt Tale*. Om man ser genus under ett, er den totale målspråkslikheten relativt høy, men, som vi har vist i dette underkapitlet, ligger de fleste eksponentene for intetkjønn lavere enn for felleskjønn. Selv om begge genus brukes, er bruken av intetkjønn mindre stabil sammenlignet med felleskjønn.

5.3. Felleskjønn som standardverdi

For å undersøke hvorvidt felleskjønn er standardverdi,²² og dermed overgeneraliseres i en innlærings situasjon, er det mest interessant å se på tidlige faser av genustilegnelsen. L2-innlærerne i *NorInt Tale* befinner seg på nivå B1 og er sannsynligvis derfor ikke lenger i en tidlig fase av innlæringen av genus. Som vi også så i forrige underkapittel, er disse talerne relativt målspråkslike når det gjelder genus, men vi så også at det var stor forskjell på felleskjønn og intetkjønn. Dette indikerer at dersom det finnes en standardverdi, er denne sannsynligvis felleskjønn. Ettersom vi har antatt at bestemthetsuffixet og postnominale possessiver er relatert til bøyingsklasse, vil vi ikke diskutere disse strukturene her. Som vi så i forrige delkapittel, er disse også svært målspråkslike, og det er dermed heller ikke mye relevant informasjon å hente fra disse strukturene. Videre viste diskusjonen at de mer komplekse strukturene, modifiserte bestemte og demonstrative strukturer, preges av mange ulike typer avvik, og de vil derfor ikke kunne bidra til en diskusjon av standardverdi. De strukturene som da gjenstår, er ubestemte substantivfraser og prenominal possessiver, som vil bli diskutert opp mot ideen om en standardverdi.

Flere tidligere studier har foreslått at hankjønn er standardverdien for genustilordning i norsk (se Trosterud 2001; Enger 2009). Det samme er observert for studier av L1-tilegnelse av genus i norsk i både korpusbaserte og eksperimentelle studier, hvor en høy grad av overgeneralisering av hankjønn er observert på både hankjønn og intetkjønn (Rodina & Westergaard 2013, 2015; Busterud et al. 2019). Gitt at vi har konkludert med at L2-innlærerne i denne studien har et togenussystem, blir spørsmålet hvorvidt felleskjønn fungerer som standardverdi. Resultatene som ble diskutert i forrige delkapittel, tyder på at dette er tilfellet. Ubestemte artikler og prenominal possessiver er strukturer hvor dominansen av felleskjønn er aller klarest. For prenominal possessiver er felleskjønnsformene målspråkslike i 93,8 % av tilfellene og det er bare fem av 81 (4 %) tilfeller der intetkjønnsformen er brukt med felleskjønnssubstantiver. I intetkjønn, derimot, forekommer en tredjedel av alle substantivene med felleskjønnsformen *min* (9 av 27), mens 66,7 % er målspråkslike. Dette tyder på at *min* er standardverdien. Det samme gjelder for ubestemte artikler. I umodifiserte strukturer har felleskjønnsformene en målspråkslikhet på hele 98,6 %. Bare 1,4 % (9 av 630) av strukturene avviker fra målspråket, og alle disse tilfellene

22. I denne sammenhengen er det viktig å skille på standardverdi i genustilordning og genuskongruens. Mens intetkjønn klart er standardverdi for kongruens, har hankjønn/felleskjønn vært beskrevet som standardverdi for genustilordning (se Lohndal og Westergaard 2021 for en diskusjon).

involverer bruk av intetkjønnsartikkelen *et*. I intetkjønn er målspråkslikheten mye lavere (65,3 %), og alle avvikene (dvs. 34,7 %, 82 av 236) representerer overgeneralisering av felleskjønnsartikkelen *en*. På samme måte kan en se at felleskjønnsformen overbrukes med intetkjønn i modifiserte ubestemte strukturer. Hele 14 av 42 (33,3 %) modifiserte intetkjønns substantiver har felleskjønnsformen *en*. Dette er det helt klart mest vanlige avviket med disse strukturene. I felleskjønn er det bare to eksempler med intetkjønnsartikkel (2 av 104, 1,8 %). Jin et al. (2009) finner at null-endelse, og dermed felleskjønnsformen, var det vanligste avviket med sterke adjektiver. Dette samsvarer ikke med våre funn, hvor det mest vanlige er feilaktig bruk av svak adjektivsform (seks eksempler, ett med intetkjønns- og fem med felleskjønns substantiv). Overbruk av intetkjønnsformen på adjektivet er faktisk mye mer vanlig enn overgeneralisering av felleskjønn (5 versus 1). Det er vanskelig å konkludere om adjektivmarkering basert på så lite data. Det som synes helt klart er at felleskjønn overgeneraliseres i høy grad med ubestemte artikler og prenominala possessiver og er dermed brukt som standardverdi. Vi fant fire forekomster av ikke-norske substantiv brukt med ubestemt artikkel. Felleskjønnsformen *en* ble brukt ved alle disse substantivene. Dette kan også peke i retning av at felleskjønn er standardverdi, men med så få forekomster må man være varsom med å trekke konklusjoner.

5.4. Genus versus bøyingsklasse

Som nevnt argumenterer flere forskere for at bestemthetssuffikset i norsk er uttrykk for bøyingsklasse og ikke genus (jf. Hockett 1958), og at endringen som observeres blant L1-talere av norsk, der *ei* erstattes av *en*, mens bestemthetssuffikset *-a*, beholdes, støtter denne analysen (Enger 2004, Lødrup 2011, Rodina & Westergaard 2015, Busterud et al. 2019, Lohndal & Westergaard 2021). Vi ser den samme tendensen hos L2-innlærerne i vår studie: Bare 1 % av de ubestemte artiklene er *ei*, mens forekomsten av bestemthetssuffikset *-a* er langt høyere, fra 7,2 % av suffiksene i umodifiserte strukturer, til 14 % i demonstrativer, og 16,5 % i modifiserte bestemte strukturer (9,2 % totalt).²³ Det er også stor forskjell på hvor mange ulike substantiver ubestemt artikkel brukes med sammenliknet med bestemthetssuffikset. Som vi så i underkapittel 4.2, er det i alt ni forekomster av *ei* fordelt på fire ulike substantiver. Bestemthetssuffikset

23. Om vi ser på hvor stor andel *ei* og *-a* utgjør av felleskjønnsordene, blir diskrepansen enda større. 1,4 % av felleskjønnsordene har *ei*, mens *-a* ved felleskjønnsord er henholdsvis 9,6 % ved umodifisert bestemt form entall, 23,5 % ved dobbel bestemthet og 18,6 % ved demonstrativer.

-a, derimot, brukes 115 ganger og fordeler seg på 32 ulike substantiver. Mens bare seks ulike talere bruker *ei*, bruker hele 38 av 47 talere *-a*-endelsen. Denne diskrepansen i produksjonen til L2-innlærere av norsk støtter antakelsen om at ubestemte artikler og bestemthetssuffikser ikke begge er uttrykk for grammatisk kjønn i norsk (jf. Rodina & Westergaard 2015, Busterud et al. 2019). Som vi så i underkapittel 5.1, er hunkjønn nærmest fraværende, mens bestemthetssuffikset *-a* synes å være noe mer robust, kanskje ikke i form av høy frekvens, men i form av utbredelse blant talerne.²⁴

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt det forskjell mellom tilegnelse av genus og bøyingsklasse (jf. forskningsspørsmål 2a), kan vi sammenlikne tilegnelsen av genus med ubestemt artikkel og prenominal possessiver, med tilegnelse av bestemthetssuffikset og postnominale possessiver, som begge kan knyttes til bøyingsklasse. Som vi så i seksjon 5.3, er ubestemte artikler og prenominal possessiver målspråklig i hhv 89,5 % og 87 %, men den høye andelen felleskjønn skjuler at intetkjønn er mye mindre målspråklig i begge strukturene (65,3 % og 66,7 %). Situasjonen med bestemthetssuffikset og postnominale possessiver er helt annerledes, ettersom begge har en total målspråklig likhet som reflekterer en lav andel avvik med begge formene (*-en/et* og *min/mitt*).²⁵ Bestemte former er målspråklige i 89,7 % av strukturene i *-en*-klassen og 84,3 % i *et*-klassen, mens postnominale possessiver er 97,9 % målspråklige, 98,3 % med *min* og 96,2 % med *mitt*. Genus er altså mye mer utfordrende å lære enn elementer relatert til bøyingsklasse, og dette kommer kun til uttrykk dersom en ser på felleskjønn og intetkjønn separat (jf. forskningsspørsmål 2 og 2a).

Disse dataene svarer også på spørsmålet om hvorvidt bestemthetssuffiks og bøyingsklasse er like utfordrende (forskningsspørsmål 2b). Som nevnt i seksjon 2.1, er det en pågående diskusjon om statusen til postnominale possessiver i norsk. Bakgrunnen for dette er at hunkjønn har falt bort i prenominal possessiv, mens formen ser ut til å ha overlevd i etterstilte possessiver. Dette er også reflektert i våre data. På bakgrunn av at hunkjønnsformen har overlevd i denne posisjonen og bare dukker opp sammen med *-a*-suffikset (*boken min*,

24. Det er interessant å merke seg at L2-innlærernes produksjon av bestemthetssuffikser trolig gjenspeiler innputten de har hatt. Mens forekomsten av *-et* ved intetkjønnsord sannsynligvis er konsistent i innputten, er nok ikke forekomsten av *-a*-endelse like konsistent (jf. data fra Rodina & Westergaard 2015 og Busterud et al. 2019), da tradisjonelle hunkjønnsord kan opptre både med *-a*- og *-en*-endelse.

25. Vi utelater både *-a*-klassen og *mi* fra denne diskusjonen på grunn av at det ikke er mulig å identifisere avvik med disse, se seksjon 4.1.

boka mi, **boka min*, **boken mi*), argumenterer Lødrup (2011) for at postnominale possessiver er suffikser og dermed uttrykk for bøyingsklasse,²⁶ mens Svenonius (2017: 352–353) argumenterer imot en slik analyse og foreslår isteden at denne variasjonen er allofonisk og fonologisk betinget (-*a*-endelsen tar formen *mi*, ellers brukes *min*). Begge analysene predikerer at hunkjønnssubstantivene (*mi*) vil brukes sammen med -*a*-endelsen, og dette er også det vi hovedsaklig finner i våre data. Det er imidlertid vanskelig å bruke våre data til inntekt for den ene eller andre av disse to analysene. Det er fire forekomster med målspåksulik bruk av postnominal possessiv. *Mi* overbrukes med to intetkjønnssubstantiver (kurs-*e mi* og navn-*e mi*) og et hankjønnssubstantiv (*mamma mi*). Felles for disse substantivene er at de alle ender på vokallyd. Hankjønnspossessivet *min* brukes ved et tilfelle sammen med et tradisjonelt hunkjønnssord i bar form som ender på konsonantlyd: *bestemor mi*. Dette kan tyde på at variasjonen til en viss grad er fonologisk betinget, men det er ikke mulig å trekke noen konklusjoner basert på dette. Det som synes klart er at postnominale possessiver skiller seg fra prenominal ved å være mye mer målspåkslike, noe som antyder at disse strukturene er relatert til bøyingsklasse heller enn genus, selv om de oppfyller den tradisjonelle definisjonen på genus (jf. Hockett 1958). Det er verdt å merke seg at diskrepansen vi ser mellom prenominal og postnominal bruk av *mi*, ligner diskrepansen vi ser mellom forekomsten av *ei* og bestemthetssuffikset -*a*: prenominal *mi* og *ei* er så å si fraværende i korpuset, mens vi finner forekomster av både postnominal *mi* og -*a*.

Som vist i forrige avsnitt har både bestemthetssuffiksene og de postnominale possessivene høy målspåkslikhet, noe som kan tyde på at de er like med hensyn til hvor utfordrene de er å lære. Faktisk er possessivene enda mer målspåkslike enn bestemthetssuffiksene. Dette er kanskje overraskende, men husk at i de postnominale possessivene er det kun formen på det possessive elementet som er vurdert for målspåkslikhet. Vi har imidlertid sett noen tilfeller av andre typer avvik, for eksempel manglende bestemthetssuffiks. For bestemthetssuffiksene er andre typer avvik enn valg av form på suffikset også tatt med. For eksempel finnes det en god del eksempler på at bestemthetssuffikset utelates i både fellekjønn og intetkjønn. Dersom disse avvikene trekkes fra totalen, blir strukturene enda mer like hverandre: Bestemte former er målspåkslike i 97,3 % av strukturene, 98,4 % i -*en*-klassen og 94,2 % i *et*-klassen, mens postnominale possessiver er 97,9 % målspåkslike, 98,3 % med *min* og 96,2 % med *mitt*. Kon-

26. Lødrup viser også til flere tidligere publikasjoner hvor dette har vært foreslått: Johannessen (1989: 141), Hagen (2000: 382) og Trosterud (2003: 66).

klusjonen blir derfor at disse elementene er relativt lite utfordrende å tilegne seg (jf. forskningsspørsmål 2b).

5.5. Ulik målspråkslikhet i DP-frasene

Diskusjonen i de foregående underkapitlene viser tydelig at det er store forskjeller i hvor målspråkslike ulike typer DPer er (jf. forskningsspørsmål 3). Strukturene kan deles inn i tre hovedtyper: (i) Strukturer hvor genus fører til utfordringer i tilegnelse, dvs. ubestemte artikler og prenominale possessiver. Om man ser på genus samlet, er disse strukturene tilsynelatende målspråkslike, men den høye andelen av felleskjønns substantiver skjuler at L2-innlærerne har relativt store problemer med intetkjønn (selv på nivå B2). (ii) Strukturer som uttrykker bøyingsklasse heller enn genus, dvs. bestemthetssuffiks og postnominale possessiver. Disse skiller seg fra type (i) ved at det er høy målspråkslikhet med både *-en*-klassen/*min*, *-et*-klassen/*mitt* og *-a*-klassen/*mi*. Disse forskjellene har allerede vært knyttet til forskjellen mellom genus og bøyingsklasse. I tillegg kan en anta at den høye målspråkslikheten i bestemt form entall også er relatert til det faktum at suffiksene er en del av selve substantivet og læres sammen med det (Anderssen 2010). Våre funn tilsvarer det som er funnet for L1 tilegnelse av genus i norsk (Rodina & Westergaard 2013, 2015, Busterud et al. 2019, 2020). Dersom Svenonius' (2017) analyse av postnominale possessiver er riktig, er det også mulig at disse læres ved hjelp av fonologisk form (*-e + mitt*, *-a + mi*, *-en + min*) og på denne måten gir forutsigbarhet for innlærerne.

Den siste typen, (iii), er strukturer som er svært komplekse og involverer både genus og bøyingsklasse, dvs. modifiserte bestemte strukturer og demonstrativer. Disse strukturene preges av en høy andel avvik og også av ulike typer avvik. For eksempel er det interessant å observere at L2-innlærerne i denne studien skiller seg fra L1-innlærere når det gjelder hva slags feil de gjør ved modifiserte bestemte substantivfraser. Mens barn som lærer norsk som førstespråk vanligvis utelater den prenominale determinativen, f.eks. *__ store bilen* (jf. Anderssen 2007, 2012), er den vanligste feilen hos L2-innlærerne å utelate den etterstilte artikkelen, jf. (18) *den tredje år __*. Det er interessant å sammenligne denne typen data med funn fra Prévost & White (2000) sin studie av L2-innlæreres produksjon av finittmorfologi i tysk og fransk. Innlærerne i denne studien hadde problemer med å produsere riktig finittmorfologi, og brukte ofte underspesifiserte infinitivformer som en slags *default* form. Prévost & White (2000) argumenterer for at L2-innlærere kan ha en fullt utviklet underliggende syntaktisk struktur, men at de har problemer med å hente fram riktig bøyingsmorfologi, og at de da henter fram en underspesifisert, eller *default*, form av

verbet (se også Jensen & Westergaard 2021). De påpeker også at problemer med å hente fram riktig bøyingsmorfologi gjelder spesielt i muntlig produksjon. Det kan tenkes at L2-innlærerne i vår studie også har problemer med å hente fram riktig bøyingsmorfologi, og dermed produserer en underspesifisert form av substantivet. Videre kan man tenke seg at utfordringen med å hente fram riktig bøyingsmorfologi er større i mer komplekse fraser, og at vi derfor finner flere avvik ved dobbel bestemthet og demonstrativer. Det faktum at bestemthetssuffikset oftere er utelatt med intetkjønnssubstantiver (ca. 32 % versus 19 %) tyder på at dette kan være relatert til genus. En mulig forklaring er at dette skyldes et prosesseringsproblem, og at den totale informasjonsbelastningen på systemet gjør det utfordrende å produsere modifiserte bestemte substantivfraser. Talerne må i disse frasene markere bestemthet både gjennom det foranstilte determinativet og gjennom suffikset, og må i tillegg til dette markere dem for riktig genus og bøyingsklasse, samt passe på å bruke den svake formen av adjektivet. Dette kan gjøre at totalbelastningen blir for krevende. I en slik situasjon er det ikke overraskende at det genuset som er minst frekvent og mest ustabil, påvirkes mest. Et liknende argument er også brukt av Johannessen & Larsson (2015), som viser til to talere av amerikanorsk som har store problemer med genus i komplekse strukturer (som modifiserte bestemte substantivfraser), men som er svært målspråklige i mindre komplekse strukturer.²⁷ Utfordringen for L2-innlærere (og for andre flerspråklige) er ikke nødvendigvis bare genus, men mer generelt å hente frem riktig form når de bruker språket, og dette blir enda vanskeligere jo mer komplisert strukturen er.

I en studie av 50 arvespråkstalere av amerikanorsk, finner Anderssen et al. (2018) både utelatelse av bestemt artikkel og utelatelse av bestemthetssuffiks i modifiserte bestemte strukturer. Majoriteten av arvespråkstalerne produserer strukturer som tilsvarende de som enspråklige barn bruker, og disse er også de med høyest kompetanse i norsk, mens et mindretall ser ut til å produsere den samme strukturen som disse L2-innlærerne, det vil si utelatelse av bestemthetssuffiks. Anderssen et al. (2018) argumenterer for at sistnevnte er uttrykk for mellomspråklig påvirkning, noe som også kan være tilfellet for L2-innlærerne i *NorInt Tale*, ettersom bestemthetsmarkører oftere opptrer i prenominal posisjon i verdens språk. Dette er også tilfellet i engelsk, som disse talerne sannsynligvis behersker relativt godt (og noen har det som L1), og det kan derfor

27. Det siste står i motsetning til funnene i Lohndal & Westergaard (2016). Denne forskjellen beror i hovedsak på at mens Lohndal & Westergaard (2016) klassifiserer bestemthetssuffiksene som bøyingsklasse heller enn genus, klassifiserer Johannessen & Larsson (2015) dem som eksponenter for genus.

tenkes at dette kan skyldes transfer fra engelsk. Det samme mønsteret har vært observert i norsken hos et tospråklig norsk/engelsk barn (Anderssen & Bentzen 2013), og forklares der som påvirkning fra engelsk.

For demonstrativer er både felleskjønn og intetkjønn forholdsvis mål-språkslike, men de ligner de modifiserte bestemte strukturene ved at den typiske feilen er utelatelse av bestemthetssuffiks. Dette gjøres i liten grad av L1-innlærere, men tilsvarende funnene i studien av det tospråklige barnet i Anderssen og Bentzen (2013). Igjen er det mulig at dette skyldes påvirkning fra engelsk, men det kan også tenkes at dette kan skyldes påvirkning fra L1, ettersom kombinasjonen med demonstrativ og bestemt artikkel er (relativt) uvanlig i verdens språk. Det er imidlertid vanskelig å si noe definitivt om transfer fra L1 og L2 ut fra disse dataene, ettersom deltakerne har mange ulike førstespråk og vi ellers har svært lite informasjon om innlærernes språklige bakgrunn.

6. Konklusjon

Vi har i denne studien undersøkt grammatisk kjønn og bøyingsklasse i muntlige data fra L2-innlærere av norsk i korpuset *NorInt Tale*. Ettersom det finnes svært få studier av genus i L2 norsk, har formålet med undersøkelsen først og fremst vært empirisk, altså å få en generell oversikt over tilegnelsen av denne kategorien i norsk som andrespråk. Selv om det ut fra de totale resultatene kan se ut som om andrespråksinnlærerne på nivå B2 er mål-språkslike i 80–90 % av tilfellene, viser det seg at den høye andelen mål-språkslike substantiver i felleskjønn skjuler en betydelig høyere feilrate med intetkjønnssubstantiver. Dette er spesielt tydelig med ubestemte artikler og prenominale possessiver, hvor intetkjønn fremdeles ikke er på plass på nivå B2. Dataene viser videre at hunkjønn er nærmest ikke-eksisterende, og felleskjønn ser ut til å være standardverdi. Om vi ser på bøyingsklasse, har L2-innlærerne høy mål-språkslikhet både for bestemthetssuffikset og for postnominale possessiver. Tidligere studier viser at det er en forskjell mellom bøyingsklasse og genus både i førstespråksinnlæring av norsk og i norsk arvespråk (amerikanorsk) (se f.eks. Rodina & Westergaard 2015, 2021; Lohndal & Westergaard 2016; Busterud et al. 2019), og våre data viser at det samme er tilfellet også for innlærere av norsk som andrespråk. L2-innlærerne i *NorInt Tale* produserer aldri hunkjønnspossessivet *mi* i prenominal posisjon, men *mi* forekommer relativt hyppig i postnominal posisjon. Denne forskjellen ligner forskjellen vi ser i produksjon av henholdsvis *ei* og *-a*: *ei* er nesten fraværende, mens vi finner flere forekomster av *-a*. Parallellen vi ser her støtter antakelsen om at det er forskjell på prenominale og postnominale pos-

sessiver, og at bare førstnevnte utvetydig er genusmarkører (jf. Lødrup 2011, Svenonius 2017).

Ikke overraskende er komplekse strukturer som involverer både genus og bøyingsklasse minst målspråkslike. Det er sannsynlig at en del av utfordringen for L2-innlærerne ligger i å hente fram riktig bøyingsmorfologi (jf. Prévost & White 2000), og at den generelle kognitive belastningen med strukturer som involverer dobbel bestemthet medfører at innlærerne blir mindre presise i disse strukturerne.

Denne studien illustrerer at en ved å ta hensyn til teoretiske spørsmål, som for eksempel diskusjonen om bøyingsklasse versus genus, kan få et klarere bilde av tilegnelsesprosessen i et andrespråk (se for eksempel Lødrup 2011; Svenonius 2017; Lohndal & Westergaard 2021). I tillegg demonstrerer den viktigheten av å vurdere de ulike genusene hver for seg, da den ulike distribusjonen av de grammatiske kjønnene gjør at totalen kan skjule interessante forskjeller.

Referanser

- Anderssen, Merete. 2006. *The Acquisition of Compositional Definiteness in Norwegian*. Ph.d.-avhandling, Universitetet i Tromsø.
- Anderssen, Merete. 2007. The acquisition of compositional definiteness. In Merete Anderssen & Marit Westergaard (eds.), *Papers from the language acquisition workshop, SCL 2006*, *Nordlyd* 34(3): 252–275.
- Anderssen, Merete. 2010. Tidlig tilegnelse av bestemt artikkel i norsk [The early acquisition of the definite article in Norwegian]. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 28: 3–22.
- Anderssen, Merete. 2012. A spanning approach to the acquisition of double definiteness in Norwegian. *Iberia. An International Journal of Theoretical Linguistics*. 4(1): 1–35.
- Anderssen, Merete og Kristine Bentzen. 2013. Cross-linguistic influence at the syntaxpragmatics interface: a case study of the study of the acquisition of definiteness. *Studia Linguistica* 67: 82–100. doi:10.1111/stul.12011
- Anderssen, Merete, Björn Lundquist og Marit Westergaard. 2018. Crosslinguistic similarities and differences in bilingual acquisition and attrition: Possesives and double definiteness in Norwegian heritage language. *Bilingualism: Language and Cognition* 21(4): 748–764.
- van Baal, Yvonne. 2020. *Compositional Definiteness in American Heritage Norwegian*. Ph.d.-avhandling, Universitetet i Oslo.

- Bianchi, Guilia. 2013. Gender in Italian–German bilinguals: A comparison with German L2 learners of Italian. *Bilingualism: Language and Cognition* 16(3): 538–557.
- Blom, Elma, Daniela Polišenska og Fred Weermann. 2008. Articles, adjectives and age of onset: The acquisition of Dutch grammatical gender. *Second Language Research*, 24, 297–331. doi:10.1177/0267658308090183
- Bruhn de Garavito, Joyce og Lydia White. 2002. The second language acquisition of Spanish DPs: the status of grammatical features. In Pérez-Leroux, A.T. and Munoz Liveras, J., editors, *The acquisition of Spanish morphosyntax*. Dordrecht: Kluwer, 153–78.
- Busterud, Guro, Terje Lohndal, Yulia Rodina og Marit Westergaard. 2019. The loss of feminine gender in Norwegian: a dialect comparison. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 22: 141–167.
- Busterud, Guro, Terje Lohndal, Yulia Rodina og Marit Westergaard. 2020. Hvor mange genus er det i Trondheims-dialekten? *Maal og Minne*, 2: 1–36.
- Conzett, Philipp, Åse Mette Johansen og Hilde Sollid. 2011. Genus og substantivbøying i nordnorske språkkontaktområder. *Nordand Tidsskrift for andrespråksforskning* 6: 35–71.
- Corbett, Greville G. 1991. *Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Corbett, Greville G. 2006. Grammatical Gender. *Encyclopedia of Language and Linguistics*, 2nd edition. Vol 4, 749–756.
- Enger, Hans-Olav. 2004a. Tre endringer i det skandinaviske genussystemet i lys av grammatikaliseringsteori. *Arkiv för nordisk filologi* 119, 125–146
- Enger, Hans-Olav. 2004b. On the relation between gender and declension: A diachronic perspective from Norwegian. *Studies in Language* 28, 1, 51–82.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo. 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Franceschina, Florencia 2005. Fossilised second language grammars: the acquisition of grammatical gender. Amsterdam: John Benjamins
- Hagen, Jon Erik. 2000. *Norsk grammatikk for andrespråkslærere*. Oslo: Gyldendal.
- Hockett, Charles F. 1958. *A course in modern linguistics*. New York: Mac-Millan.
- Jensen, Isabel Nadine og Marit Westergaard. 2021. Flaskehalshypotesen: Syntaks og morfologi blant norske andrespråks-innlærere av engelsk. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 39, 3-4, 97–122.
- Jin, Fufen, Tor A. Åfarli og Wim van Dommelen. 2009. Variability in the L2 acquisition of Norwegian DPs. An evaluation of some current SLA models.

- I *Second Language Acquisition of Articles. Empirical findings and theoretical implications* Garcia Mayo Maria del Pilar og Roger Hawkins (red.). John Benjamins, 175–199.
- Johannessen, Janne Bondi. 1989. Klitika – en avgrensning. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 7, 2 117–147.
- Johannessen, Janne Bondi og Ida Larsson. 2015. Complexity matters: On gender agreement in Heritage Scandinavian. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01842>, December 18, 2015.
- Kupisch, Tanja, Natascha Müller og Katja F. Cantone. 2002. Gender in monolingual and bilingual first language acquisition: Comparing Italian and French. *Lingue e Linguaggio* 1: 107–149.
- Kupisch, Tanja, Deniz Akpınar og Antje Stöhr. 2013. Gender assignment and gender agreement in adult bilinguals and second language learners of French. *Linguistic Approaches to Bilingualism* 3(2): 150–179.
- Lohndal, Terje, og Marit Westergaard. 2016. Grammatical Gender in American Norwegian Heritage Language: Stability or attrition? *Frontiers in Psychology* 7: 344. doi:10.3389/fpsyg.2016.00344
- Lohndal, Terje, og Marit Westergaard. 2021. Grammatical Gender: Acquisition, attrition, and change. *Journal of Germanic Linguistics*. 33 (1): 95–121.
- Lødrup, Helge. 2011. Hvor mange genus er det i Oslo-dialekten? *Maal og Minne* 2011 2: 120–136.
- Opsahl, Toril. 2009. “Egentlig alle kan bidra!”: en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo. PhD avhandling, Universitetet i Oslo.
- Prévost, P. & White, L. 2000. Missing Surface inflection or impairment in second language acquisition? *Second Language Research* 16: 103–133.
- Ragnhildstveit, Silje 2017. Genus og transfer når norsk er andrespråk. Tre korpusbaserte studier. Upublisert ph.d.-avhandling. Universitetet i Bergen.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2013. The acquisition of gender and declension class in a non-transparent system: Monolinguals and bilinguals. *Studia Linguistica* 67: 47–67.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2015. Grammatical gender in Norwegian: Language acquisition and language change. *Journal of Germanic Linguistics* 27 (2): 145–187.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2021. Grammatical Gender and Declension Class in Language Change: A study of the Loss of Feminine Gender in Norwegian. *Journal of Germanic Linguistics*. 33(3): 235–263.

- Simonsen, Hanne Gram, Kristian E. Kristoffersen, Dorthe Bleses, Sonja Wehberg og Rune N. Jørgensen 2014. The Norwegian Communicative Development Inventories: Reliability, main developmental trends and gender differences. *First Language* 34(1): 3–23.
- Svenonius, Peter. 2017. Declension class and the Norwegian definite suffix. V. Gribanova og S. S. Shih (red.): *The morphosyntax-phonology connection: Locality and directionality at the interface*, Oxford: Oxford University Press, 325–359.
- Trosterud, Trond. 2001. Genustilordning i norsk er regelstyrt. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 19: 29–57.
- Trosterud, Trond. 2003. Morfologi og leksikalsk semantikk. I Patrik Bye, Trond Trosterud og Øystein Aleksander Vangsnes Språk og språkvitskap: Ei innføring i lingvistikk. Oslo: Samlaget. 49–22
- Unsworth, Sharon. 2008. Age and input in the acquisition of grammatical gender in Dutch. *Second Lanuage Research* 24 (3): 365–395.
- Urek, Olga, Terje Lohndal og Marit Westergaard. 2022. *En splyv eller et splyv?* Tilordning av grammatisk genus til pseudosubstantiv i norsk. *Norsk lingvistisk tidsskrift*.
- Westergaard, Marit og Yulia Rodina. 2016. Hvor mange genus er det i Tromsø-dialekten? *Maal og Minne* 2: 159–189.
- White, Lydia. 2003. *Second language acquisition and Universal Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press
- White, Lydia, Elena Valenzuela, Martyna Kozłowska-MacGregor og Yan-Kit Ingrid Leung. 2004. Gender and number agreement in nonnative Spanish. *Applied Psycholinguistics* 25: 105–133.

Summary

This paper presents an empirical study of grammatical gender and declension class in 47 second language learners of Norwegian in the spoken corpus *NorInt Tale*. The aim is to investigate to what extent the learners have gender as a part of their L2 competence. The results show that even though the speakers have a high proportion of targetlike structures overall, these numbers hide a considerably lower targetlikeness with neuter nouns. This is especially prominent with indefinite articles and pronominal possessives, where the common gender form is extensively overgeneralized. In accordance with studies of L1 acquisition (e.g. Rodina & Westergaard 2015; Busterud et al. 2019) and heritage speakers (Lohndal & Westergaard 2016), declension class, represented

by the definite suffix and postnominal possessives, are found to be easier to acquire than gender in L2 Norwegian as well. Complex structures, such as modified definite noun phrases and demonstratives, are less target-like, most likely because they require the integration of different types of information at the same time. These results also yield an asymmetry between common gender and neuter.

Merete Anderssen
Professor i lingvistikk
UiT Norges arktiske universitet
9037 Breivika
merete.anderssen@uit.no

Guro Bursterud
Førsteamanuensis i nordisk språkvitenskap
Universitetet i Oslo
0317 Oslo
guro.busterud@iln.uio.no